

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

53. aastakäik

27. jaanuar 2010

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Komisjoni määrus (EL) nr 72/2010, 26. jaanuar 2010, millega nähakse ette lennundusjulgestuse valdkonnas korraldatavate komisjoni inspekteerimiste kord ⁽¹⁾ 1
- ★ Komisjoni määrus (EL) nr 73/2010, 26. jaanuar 2010, millega kehtestatakse ühtse Euroopa taeva aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kvaliteedinõuded ⁽¹⁾ 6
- ★ Komisjoni määrus (EL) nr 74/2010, 26. jaanuar 2010, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 2336/2003, (EÜ) nr 341/2007, (EÜ) nr 1580/2007 ja (EÜ) nr 376/2008 seoses komisjonile esitatavate teatiste suhtes kehtestatud tingimuste ja teatiste vormiga 28
- Komisjoni määrus (EL) nr 75/2010, 26. jaanuar 2010, millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril 31
- Komisjoni määrus (EL) nr 76/2010, 26. jaanuar 2010, millega muudetakse teatavate suhkursektori toodete suhtes 2009/10. turustusaastaks määrusega (EÜ) nr 877/2009 kehtestatud tüüpilisi hindu ja täiendavaid impordimakse 33

Hind: 4 EUR

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

(Jätub pöördel)

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

IV EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrit 2009 vastu võetud õigusaktid

2010/48/EÜ:

- ★ Nõukogu otsus, 26. november 2009, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel 35

2010/49/EÜ:

- ★ Komisjoni otsus, 30. november 2009, millega määratakse kindlaks esimesed piirkonnad, kus viisainfosüsteem (VIS) tööle rakendatakse (teatavaks tehtud numbri K(2009) 8542 all) 62

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 72/2010,

26. jaanuar 2010,

millega nähakse ette lennundusjulgestuse valdkonnas korraldatavate komisjoni inspekteerimiste kord

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrust (EÜ) nr 300/2008, mis käsitleb tsiviillennundusjulgestuse ühiseeskirju ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2320/2002, ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 15,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruse (EÜ) nr 300/2008 kohaldamise jälgimiseks liikmesriikides peaks komisjon korraldama inspekteerimisi. Komisjoni järelevalve all toimuvaid inspekteerimisi on vaja selleks, et teha kindlaks siseriiklike lennundusjulgestuse järelevalve programmide tõhusus.
- (2) Komisjoni inspekteerimiste ettevalmistamisel ja käigus tuleks komisjonil ja liikmesriikidel teha koostööd.
- (3) Komisjonil peaks olema võimalus kaasata oma inspekteerimisrühmadesse pädevaid liikmesriikide audiitoreid.
- (4) Komisjoni inspekteerimised ja nende aruandlus peaks toimuma vastavalt kindlaksmääratud korrale, kohaldades standardmetoodikat.
- (5) Liikmesriigid peaksid tagama komisjoni inspekteerimise käigus tuvastatud puuduste kiire kõrvaldamise.
- (6) Komisjonil peaks olema võimalus järelinspekteerimiseks, et veenduda puuduste kõrvaldamises.

(7) Lennundusjulgestuse üldist taset ühenduses olulisel määral mõjutavate tõsiste puudustega tegelemiseks tuleks kehtestada vastav menetlus.

(8) Käesolevas määruses sätestatud meetmed on kooskõlas määruse (EÜ) nr 300/2008 artikli 19 lõike 2 alusel asutatud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

SISU JA MÕISTED

Artikkel 1

Sisu

Käesolevas määruses sätestatakse kord, mille alusel komisjoni inspekteerib, kuidas liikmesriigid kohaldavad määrust (EÜ) nr 300/2008. Komisjon inspekteerib liikmesriikide pädevaid asutusi ning valikuliselt ka lennundusjulgestuse standardeid kohaldavaid lennujaamu, ettevõtjaid ja üksusi. Inspekteerimised tuleb korraldada läbipaistval, tõhusal, ühtlustatud ja järjepideval viisil.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „pädev asutus” – siseriiklik asutus, mille liikmesriik on määranud vastavalt määruse (EÜ) nr 300/2008 artiklile 9;

⁽¹⁾ ELT L 97, 9.4.2008, lk 72.

- 2) „komisjoni inspekteerimine” – komisjoni inspektorite korraldatav olemasolevate kvaliteedikontrolli ja tsiviillennundusjulgestuse meetmete, protseduuride ja struktuuride kontrollimine, et teha kindlaks vastavus määruse (EÜ) nr 300/2008 nõuetele;
- 3) „komisjoni inspektor” – komisjoni teenistuses olev asjakohase kvalifikatsiooniga isik või liikmesriigi teenistuses olev isik, kelle ülesanne on jälgida nõuetele vastavust riiklikul tasandil pädeva asutuse nimel ning kes on valitud osalema komisjoni inspekteerimistes;
- 4) „komitee” – määruse (EÜ) nr 300/2008 artikli 19 lõike 1 alusel asutatud komitee;
- 5) „puudus” – määruses (EÜ) nr 300/2008 sätestatud nõuete mittenõuetekohane täitmine;
- 6) „riiklik audiitor” – liikmesriigi teenistuses olev isik, kelle ülesanne on jälgida nõuetele vastavust riiklikul tasandil pädeva asutuse nimel;
- 7) „test” – lennundusjulgestuse meetmete testimine, mille käigus simuleeritakse kavatsust sooritada õigusvastane tegu, eesmärgiga kontrollida olemasolevate julgestusmeetmete rakendamise tõhusust;
- 8) „kompenseeriv meede” – ajutine meede või meetmete kogum, mille eesmärk on maksimaalselt piirata inspekteerimise käigus tuvastatud puuduse mõju, enne kui on võimalik see täielikult kõrvaldada.

II PEATÜKK

ÜLDISED NÕUDED

Artikkel 3

Liikmesriikide koostöö

1. Ilma et see piiraks komisjoni vastutust, teevad liikmesriigid oma inspekteerimistega seotud ülesannete täitmisel komisjoniga koostööd. Koostööd tehakse nii ettevalmistus-, järelevalve- kui ka aruandetapis.
2. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed inspekteerimist käsitleva teatise konfidentsiaalsuse tagamiseks, et inspekteerimise objektiivsust mitte kahjustada.

Artikkel 4

Komisjoni volituste kasutamine

1. Iga liikmesriik tagab, et komisjoni inspektoritel oleks võimalik kasutada oma volitusi inspekteerida määruse (EÜ) nr

300/2008 kohaselt pädeva asutuse ja muude kõnealuse määruse reguleerimisalasse kuuluvate lennujaamade, ettevõtjate ja üksuste võetud tsiviillennundusjulgestuse meetmeid.

2. Iga liikmesriik tagab, et komisjoni inspektoritel on taotluse korral juurdepääs kõikidele asjakohastele dokumentidele ühiste standarditega seatud nõuetele vastavuse hindamiseks.

3. Kui komisjoni inspektoritel esineb oma ülesannete täitmisel raskusi, aitavad asjaomased liikmesriigid kõikide seaduslike vahendite abil komisjonil tema ülesanded täiel määral täita.

Artikkel 5

Komisjoni inspektorite kvalifikatsioonikriteeriumid

Et olla komisjoni inspekteerimiste korraldamiseks pädev, peavad komisjoni inspektoritel olema asjakohased teoreetilised ja praktilised kogemused ning nad peavad olema edukalt läbinud koolituse.

Koolitus peab

- a) olema korraldatud komisjoni talituste poolt;
- b) hõlmama nii esmast kui ka täiendõpet;
- c) tagama piisava võimekustaseme, et kontrollida, kas julgestusmeetmeid rakendatakse määruse (EÜ) nr 300/2008 kohaselt.

Esmase õppega kaasneb eksam.

Artikkel 6

Riiklike audiitorite osalemine komisjoni inspekteerimistes

1. Liikmesriigid teevad komisjonile kättesaadavaks riiklikud audiitorid, kes võivad osaleda nii komisjoni inspekteerimistes kui ka sellega seonduvates ettevalmistus- ja aruandetappides.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile andmed vähemalt ühe ning mitte rohkem kui viie riikliku audiitori kohta, keda võib kutsuda osalema komisjoni inspekteerimistes.

3. Nimekiri kõigist riiklikest audiitoritest, kelle liikmesriigid on nimetanud ning kes vastavad artiklis 5 sätestatud kriteeriumidele, edastatakse igal aastal komiteele.

4. Riiklik audiitor ei osale komisjoni inspekteerimistes selles liikmesriigis, kelle teenistuses ta on.

5. Taotlus riikliku audiitori osalemiseks komisjoni inspekteerimistes esitatakse pädevale asutusele piisava ajavaruga, tavaliselt vähemalt kaks kuud enne inspekteerimise algust.

6. Kulud, mis riiklike audiitorite osalemisega komisjoni inspekteerimistes kaasnevad, katab kooskõlas ühenduse eeskirjadega komisjon.

III PEATÜKK

KOMISJONI INSPEKTEERIMISTE KORRALDAMISE KORD

Artikkel 7

Inspekteerimistest teatamine

1. Komisjon teatab pädevale asutusele, kelle territooriumil inspekteerimine toimub, sellest vähemalt kaks kuud ette.

2. Vajaduse korral saadetakse samaaegselt inspekteerimise teatisega pädevale asutusele täitmiseks inspekteerimiseelne küsimustik ning taotlus asjakohaste dokumentide saamiseks. Täidetud küsimustik ja soovitud dokumendid edastatakse komisjonile vähemalt kaks nädalat enne kavakohast inspekteerimise algust.

3. Kui komisjonil on teavet lennujaamaga seotud puuduste kohta, millel võib olla oluline mõju lennundusjulgestuse üldisele tasemele ühenduses, võetakse ühendust asjaomase liikmesriigi pädeva asutusega ning sel juhul võib inspekteerimisest etteteatamise aega vähendada kahe nädalani. Sel juhul käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata.

Artikkel 8

Inspekteerimiste ettevalmistamine

1. Komisjoni inspektorid teevad ettevalmistusi, et tagada inspekteerimiste tõhusus, täpsus ja järjepidevus.

2. Komisjon annab pädevale asutusele inspekteerimise korraldamiseks volitatud komisjoni inspektorite nimed ja vajaduse korral muud andmed.

3. Pädev asutus määrab igaks inspekteerimiseks koordinaatori, kes hoolitseb korraldatava inspekteerimisega seonduvate

praktiliste korralduste eest. Liikmesriigid esitavad komisjonile koordinaatori nime ja kontaktandmed kolme nädala jooksul pärast inspekteerimise teatise saamist.

Artikkel 9

Inspekteerimiste korraldamine

1. Komisjoni inspektorid korraldavad inspekteerimisi tõhusalt ja tulemuslikult, võttes arvesse asjakohaseid ohutus- ja julgestusnõudeid iseenda ja teistega seoses. Komisjoni inspektorid, kelle käitumine inspekteerimise käigus ei vasta nimetatud standarditele, võidakse edaspidi komisjoni inspekteerimistest eemaldada.

2. Et kontrollida vastavust määruses (EÜ) nr 300/2008 sätestatud tsiviillennundusjulgestuse nõuetele, kasutatakse standardmetoodikat.

Inspektorite tegevus põhineb süsteemsel teabekogumisel, kasutades selleks üht või enamat järgmistest tehnikatest:

- a) vaatlused;
- b) kontrollimine;
- c) vestlused;
- d) dokumentidega tutvumine ja
- e) testid.

3. Komisjoni inspektoreid saadab inspekteerimiste käigus pädeva asutuse esindaja. Esindaja juuresolek ei tohi mõjutada inspekteerimise tõhusust ja tulemuslikkust.

4. Komisjoni inspektoritel peab olema isikutunnistus, mis annab neile õiguse komisjoni nimel inspekteerimisi korraldada, ja lennujaama läbipääsuluba, mis võimaldab juurdepääsu kõikidele inspekteeritavatele aladele. Lennujaama läbipääsuloa vorming ei tohi mõjutada inspekteerimise tõhusust ja tulemuslikkust.

5. Teste korraldatakse üksnes pärast pädeva asutuse eelnevat teavitamist ja pädeva asutusega kooskõlastatult.

6. Liikmesriigid tagavad, et komisjoni inspektoritel lubatakse inspekteerimiste käigus juurdepääsu vajavatel aladel ning inspekteerimispaigale minnes või sealt tulles kaasas kanda testimisel kasutatavaid esemeid, sealhulgas keelatud esemeid või nendele sarnanevaid esemeid, vastavalt mis tahes heakskiidetud protokollile.

7. Pädevale asutusele teatatakse esimesel võimalusel komisjoni inspekteerimiste käigus tuvastatud mis tahes tõsistest puudusest. Lisaks sellele ja ilma et see piiraks artikli 10 kohaldamist, esitavad komisjoni inspektorid vajaduse ja võimaluse korral inspekteerimise lõppedes kohapeal kokkuvõtete tegemisel mitteametliku suulise kokkuvõtte oma tähelepanekutest.

Artikkel 10

Inspekteerimisakt

1. Kuue nädala jooksul pärast inspekteerimise lõpetamist edastab komisjon pädevale asutusele inspekteerimisakti.

Pädev asutus edastab viivitamata inspekteeritud lennujaamale, ettevõtjatele või üksustele nendega seotud tähelepanekud.

2. Inspekteerimisaktis esitatakse inspektorite tähelepanekud, sealhulgas kõik tuvastatud puudused. Akt võib sisaldada soovitusi puuduste kõrvaldamise kohta.

3. Määruse (EÜ) nr 300/2008 rakendamist hinnates kohaldatakse järgmist liigitust:

- a) vastab täielikult nõuetele;
- b) vastab nõuetele, aga soovitav täiustada;
- c) ei vasta nõuetele;
- d) ei vasta nõuetele, tõsised puudused;
- e) ei kohaldata;
- f) ei ole kinnitatud.

Artikkel 11

Pädeva asutuse vastus

1. Kolme kuu jooksul pärast inspekteerimisakti saatmist esitab pädev asutus komisjonile kirjalikult vastuse, milles

a) käsitletakse tähelepanekuid ja soovitusi,

b) esitatakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks tegevuskava, täpsustades meetmed ja tähtajad.

2. Järelin-spekteerimise puhul esitab pädev asutus vastuse kuue nädala jooksul pärast inspekteerimisakti saatmist.

3. Kui inspekteerimisaktis ei ole puudusi välja toodud, vastust ei nõuta.

Artikkel 12

Puuduste kõrvaldamine

1. Inspekteerimiste käigus tuvastatud puudusi tuleb asuda kohe selts kõrvaldama. Kui puuduste kõrvaldamine ei ole kohe selts võimalik, võetakse kompenseerivad meetmed.

2. Pädev asutus kinnitab komisjonile puuduste kõrvaldamist kirjalikult. Kinnitus põhineb järelevalvetegevustel, mida teeb pädev asutus.

3. Pädevale asutusele teatatakse, kui inspekteerimisakti põhjal ei ole vaja võtta edasisi meetmeid.

Artikkel 13

Järelin-spekteerimine

1. Pärast pädeva asutuse vastuse ning mis tahes täpsemate selgituste saamist võib komisjon korraldada järelin-spekteerimise.

2. Pädevale asutusele teatatakse tema territooriumil korraldavat järelin-spekteerimisest vähemalt kaks nädalat ette.

3. Järelin-spekteerimise käigus keskendutakse peamiselt komisjoni esialgse inspekteerimise käigus tuvastatud puudustele.

IV PEATÜKK

ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 14

Komitee teavitamine

Komiteed teavitatakse korrapäraselt komisjoni inspekteerimisprogrammi rakendamisest ja sellekohaste hindamiste tulemustest.

*Artikkel 15***Pädevate asutuste teavitamine tõsistest puudustest**

1. Pädevale asutusele teatatakse viivitamata, kui tema territooriumil asuvas lennujaamas avastatakse inspekteerimise käigus tõsine puudus, millel võib olla oluline mõju lennundusjulgestuse üldisele tasemele ühenduses. Samuti teavitatakse kohe kogu teiste liikmesriikide pädevaid asutusi.

2. Pädevatele asutustele teatatakse kohe ka sellest, kui komisjonil on usaldusväärset teavet parandusmeetmete, sealhulgas kompenseerivate meetmete kohta, mis kinnitab, et käesoleva artikli kohaselt teatatud puudustel ei ole enam olulist mõju lennundusjulgestuse üldisele tasemele ühenduses.

*Artikkel 16***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümneandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates kuupäevast, mis on täpsustatud määruse (EÜ) nr 300/2008 artikli 4 lõikes 3 osutatud menetluse kohaselt vastu võetud rakenduseeskirjades, kuid mitte hiljem kui alates 29. aprillist 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2010

Komisjoni nimel

president

José Manuel BARROSO

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 73/2010,**26. jaanuar 2010,****millega kehtestatakse ühtse Euroopa taeva aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kvaliteedinõuded****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2004. aasta määrust (EÜ) nr 552/2004 Euroopa lennuliikluse juhtimisvõrgu koostalitlusvõime kohta (koostalitlusvõime määrus),⁽¹⁾ eriti selle artikli 3 lõiget 5,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2004. aasta määrust (EÜ) nr 549/2004, millega sätestatakse raamistik ühtse Euroopa taeva loomiseks (raammäärus),⁽²⁾ eriti selle artikli 8 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

(1) Nõuetekohase kvaliteediga aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave on vajalikud, et tagada ohutus ja toetada Euroopa lennuliikluse juhtimisvõrgu (edaspidi „EATMN”) uusi tegevuskontseptsioone.

(2) Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (edaspidi „ICAO”) on määratlenud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe täpsuse, resolutsiooni ning terviklikkusega seotud kvaliteedinõuded, mida EATMNis tuleb täita aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe töötlemisel.

(3) Kõnealuseid ICAO nõudeid peetakse piisavaks aluseks praegustele andmekvaliteedi nõuetele, kuid on teada puudused, millega tuleb tegeleda, et toetada eelkõige tulevase rakendusi.

(4) Rahvusvahelise Tsiviillennunduse konventsiooni 15. lisa peaks olema andmekvaliteedi nõuete põhialus. Viited Rahvusvahelise Tsiviillennunduse konventsiooni 15. lisale ei tohiks automaatselt tähendada viitamist Rahvusvahelise Tsiviillennunduse konventsiooni 4. lisale või muudele Rahvusvahelise Tsiviillennunduse konventsiooni lisadele.

(5) Praeguse olukorra uurimine on näidanud, et EATMNis ei täideta alati aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kvaliteedinõudeid, eelkõige täpsuse ja terviklikkuse puhul.

(6) Aeronavigatsiooniliste andmete ahelas tehakse oluline osa tööst endiselt käsitsi paberandjal, mistõttu on suur võimalus, et tekivad vead ja halveneb andmete kvaliteet. Olukorra parandamiseks tuleks seega võtta meetmeid.

(7) Vastavalt määruse (EÜ) nr 549/2004 artikli 8 lõikele 1 on Eurocontrolile antud volitused töötada välja Rahvusvaheline Tsiviillennunduse konventsiooni 15. lisa täiendavad ja tugevdavad nõuded, et tagada piisava kvaliteediga aeronavigatsiooniteave. Käesolev määrus põhineb volituste andmisest tuleneval 16. oktoobri 2007. aasta aruandel.

(8) Vastavalt määruse (EÜ) nr 552/2004 nõuetele tuleks aeronavigatsiooniteavet esitada üha rohkem elektroonilisel kujul, võttes aluseks ühiselt kokkulepitud ja standarditud andmekogumi. Neid nõudeid tuleks lõpuks kohaldada kõigi aeronavigatsiooniliste andmete ja kogu aeronavigatsiooniteabe suhtes, mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse.

(9) Käesolev määrus ei tohiks hõlmata määruse (EÜ) nr 549/2004 artikli 1 lõikes 2 osutatud sõjalisi operatsioone ega õppusi.

(10) Üldlennuliiklusele aeronavigatsiooniteavet andvad sõjaväelised organisatsioonid on aeronavigatsiooniliste andmete protsessi oluline osa ning liikmesriigid peaksid tagama selliste andmete piisava kvaliteedi, et andmed oleksid kooskõlas nende kavandatud kasutusega.

(11) Andmekvaliteedi tagamisel loetakse väga oluliseks seda, et uued või muudetud aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave esitatakse õigel ajal ning avaldataks vastavalt ICAO ja liikmesriikide muutmis- ja ajakohastamistsükli nõuetele.

(12) Liikmesriigid peaksid aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe esitamist tõhusalt juhtima ja kontrollima eesmärgiga tagada esitatavate andmete piisav kvaliteet, et andmed oleksid kooskõlas nende kavandatud kasutusega.

⁽¹⁾ ELT L 96, 31.3.2004, lk 26.

⁽²⁾ ELT L 96, 31.3.2004, lk 1.

- (13) Andmete loojate kasutatavad koostisosad ja protseduurid peavad olema koostalitlusvõimelised süsteemide, koostisosade ja protseduuridega, mida kasutavad aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajad, et tagada EATMNi ohutu, tõrgeteta ja tõhus toimimine.
- (14) Et säilitada või tõsta oma tegevuse seniseid ohutustasemeid, tuleks liikmesriikidel nõuda selle tagamist, et asjaomased isikud teostaksid ohtude tuvastamist ning riskide hindamist ja vähendamist hõlmavad ohutuse hindamise protsessid. Nende protsesside ühtlustatud rakendamine käesoleva määrusega hõlmatud süsteemide suhtes eeldab konkreetsete ohutusnõuete kindlakstegemist kõigi koostalitlusvõime ja võimekuse nõuete puhul.
- (15) Määruse (EÜ) nr 552/2004 artikli 3 lõike 3 punkti d kohaselt tuleks koostalitlusvõimet käsitlevates rakenduseeskirjades kirjeldada konkreetseid vastavushindamise menetlusi, mida kasutatakse koostisosade vastavuse või nende kasutuskõlblikkuse hindamiseks ning süsteemide kontrollimiseks.
- (16) Käesolev määrus mõjutab paljusid isikuid. Seepärast tuleks selles arvesse võtta isikute individuaalseid võimalusi ja andmeahelas osalemise taset, et tagada sätete järkjärguline kohaldamine eesmärgiga saavutada nõutav andmekvaliteet.
- (17) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas ühtse taeva komitee arvamusega,
- a) lennundusteabe pakett, mis on määratletud artikli 3 punktis 7 ning mille on kättesaadavaks teinud liikmesriigid, v.a aeronavigatsiooniteabe ringkirjad;
- b) takistuste või nende elementide elektroonilised andmed, kui liikmesriigid on need kättesaadavaks teinud;
- c) maapinna kõrgusmudeli või selle elementide elektroonilised andmed, kui liikmesriigid on need kättesaadavaks teinud;
- d) lennujaama kaardistamise andmed, kui liikmesriik on need kättesaadavaks teinud.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste isikute suhtes:
- a) aeronavigatsiooniteenuse osutajad;
- b) selliste lennuväljade ja kopteriväljakute käitajad, mille kohta on riiklikes lennundusteabe kogumikes avaldatud instrumentaallennureeglid või eri-visuaallennureeglid;
- c) avalik-õiguslikud või eraõiguslikud isikud, kes käesoleva määruse tähenduses:
- i) osutavad mõõdistusandmete loomise ja esitamise teenuseid;
- ii) osutavad protseduuride väljatöötamise teenuseid;
- iii) esitavad maapinna kõrgusmudeli elektroonilisi andmeid;
- iv) esitavad takistuste elektroonilisi andmeid.
3. Käesolevat määrust kohaldatakse hetkeni, mil aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja teeb aeronavigatsioonilised andmed ja/või aeronavigatsiooniteabe kättesaadavaks järgmisele ettenähtud kasutajale.
- Füüsiliste vahendite kaudu levitamise korral kohaldatakse käesolevat määrust hetkeni, mil aeronavigatsioonilised andmed ja/või aeronavigatsiooniteabe on tehtud kättesaadavaks füüsilise edastamise teenuste osutamise eest vastutavale organisatsioonile.
- Aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja ja aeronavigatsioonilisi andmeid ja/või aeronavigatsiooniteavet vastuvõtva üksuse vahelise elektroonilise otseühenduse kaudu automaatse levitamise korral kohaldatakse käesolevat määrust:
- a) hetkeni, mil järgmine ettenähtud kasutaja pääseb ligi aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja valduses olevatele aeronavigatsioonilistele andmetele ja/või aeronavigatsiooniteabele ning teeb andmetest väljavõtteid, või
- b) hetkeni, mil aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja on aeronavigatsioonilised andmed ja/või aeronavigatsiooniteabe edastanud järgmise ettenähtud kasutaja süsteemi.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Sisu

Käesoleva määrusega kehtestatakse aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kvaliteedinõuded seoses täpsuse, resolutsiooni ja tervikkusega.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe loomise, esitamise, salvestamise, käsitlemise, töötlemise, edastamise ja levitamise seotud Euroopa lennuliikluse juhtimisvõrgu (EATMNi) süsteemide, nende koostisosade ja vastavate protseduuride suhtes.

Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe suhtes:

Artikkel 3

Mõisted

Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse määruse (EÜ) nr 549/2004 artiklis 2 sätestatud mõisteid. Samuti kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „aeronavigatsioonilised andmed” – aeronavigatsiooniliste faktide, mõistete või juhiste esitamine kindlaksmääratud kujul, nii et need sobivad teabeedastuseks, tõlgendamiseks ja töötlemiseks;
- 2) „aeronavigatsiooniteave” – aeronavigatsiooniliste andmete kogumise, analüüsimise ja vormindamise tulemusel saadav teave;
- 3) „andmekvaliteet” – usaldusväärsuse aste või tase, et esitatud andmed vastavad täpsuse, resolutsiooni ja terviklikkuse poolest andmekasutaja nõuetele;
- 4) „täpsus” – hinnangulise või mõõdetud väärtuse ja tegeliku väärtuse vastavuse aste;
- 5) „resolutsioon” – selliste ühikute või numbrite arv, milles väljendatakse ja kasutatakse mõõdetud või arvatud väärtust;
- 6) „terviklikkus” – kindluse aste, et andmeelement ja selle väärtus ei ole pärast andmete loomist või lubatud muudatuste tegemist kaduma läinud või muutunud;
- 7) „lennundusteabe pakett” (IAIP) – järgmistest osadest koosnev pakett:
  - a) lennundusteabe kogumikud (edaspidi „AIP”), sealhulgas muudatused;
  - b) AIP lisad;
  - c) punktis 17 osutatud teade (NOTAM-teade) ning lennueelse teabe bulletäänid (PIB);
  - d) aeronavigatsiooniteabe ringkirjad ning
  - e) kontroll-loetelud ja kehtivate NOTAM-teadete loetelud;
- 8) „takistuste andmed” – andmed kõikide selliste (ajutiste või püsivate) paiksete objektide ja liikuvate objektide või nende osade kohta, mis paiknevad õhusõiduki maapinnal liikumiseks ette nähtud alal või mis ulatuvad kõrgemal kindlaksmääratud pinnast, mille eesmärk on õhusõidukit lennu ajal kaitsta;
- 9) „maapinna kõrgusmudeli andmed” – andmed maapinna kohta, sh selliste looduslike objektide kohta nagu mäed, künkad, mäeahelikud, orud, veekogud, püsijää ja -lumi, v.a takistused;
- 10) „lennujaama kaardistamise andmed” – teave, mis hõlmab lennuvälja standarditud parameetreid kindlaksmääratud ala kohta, sealhulgas georuumilisi ja metaandmeid;
- 11) „mõõdistusandmed” – uuringute või mõõdistustega kindlaks määratud georuumilised andmed;
- 12) „protseduuri väljatöötamine” – aeronavigatsiooniliste andmete ühendamine konkreetsete lennujuhistega, et määrata kindlaks instrumentaalsaabumise ja/või -väljumise protseduurid, mis tagavad nõuetekohased lennuohutuse standardid;
- 13) „aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja” – aeronavigatsiooniteabe teenust osutav asutus, kes on sertifitseeritud vastavalt määrusele (EÜ) nr 2096/2005 ⁽¹⁾;
- 14) „järgmine ettenähtud kasutaja” – aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajalt aeronavigatsiooniteavet saav üksus;
- 15) „elektrooniline otseühendus” – arvutisüsteemide vaheline digitaalne ühendus, mis võimaldab edastada andmed käsitsi sekkumata;
- 16) „andmeelement” – täieliku andmekogumi üksik atribuut, millele on omistatud selle hetkeolekut määratlev väärtus;
- 17) „NOTAM-teade” – sidevahendite kaudu levitatav teade, mis sisaldab teavet aeronavigatsiooniseadme paigaldamise, teenuse või protseduuri sisseseadmise, ohu tuvastamise, nende olukorra või neis tehtud muudatuse kohta, millest õigel ajal teadasaamine on lennutegevusega seotud töötajate jaoks oluline;
- 18) „digitaalne NOTAM-teade” – NOTAM-teate teavet struktureeritud kujul sisaldav andmekogum, mida automaatne arvutisüsteem võib täielikult kasutada ilma inimese sekkumiseta;
- 19) „andmete looja” – andmete loomise eest vastutav üksus;
- 20) „andmete loomine” – uute andmeelementide ja nendega seonduvate väärtuste loomine ning olemasolevate andmelementide väärtuste muutmine või kustutamine;
- 21) „kehtivusaeg” – ajavahemik aeronavigatsiooniteabe avaldamise kuupäeva ja kellaaja ning selle kuupäeva ja aja vahel, mil teave kaotab kehtivuse;
- 22) „andmete valideerimine” – protsess, millega tagatakse, et andmed vastavad kindlaksmääratud rakenduse või kavandatud kasutuse nõuetele;

⁽¹⁾ ELT L 335, 21.12.2005, lk 13.

23) „andmete kontrollimine” – aeronavigatsiooniliste andmete protsessi väljundi hindamine, et tagada nõuetekohasus ja kooskõla sisendite ning protsessis kasutatud kohaldatavate andmenõuete, eeskirjade ja tavadega;

24) „kriitilised andmed” – andmed, mille terviklikkuse tase vastab Rahvusvaheline Tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa 3 peatüki jao 3.2 punkti 3.2.8 alapunktis a määratletud tasemele;

25) „olulised andmed” – andmed, mille terviklikkuse tase vastab Rahvusvaheline Tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa 3 peatüki jao 3.2 punkti 3.2.8 alapunktis b määratletud tasemele.

II PEATÜKK

KOOSTALITLUSVÕIME JA VÕIMEKUSE NÕUDED

Artikkel 4

Andmekogum

Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud esitavad aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteabe vastavalt I lisas kirjeldatud andmekogumi tehnilistele nõuetele.

Artikkel 5

Andmevahetus

1. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet edastatakse nende vahel elektroonilise otseühenduse kaudu.

2. Aeronavigatsiooniteenuse osutajad tagavad, et artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet edastatakse nende vahel vastavalt II lisas sätestatud andmevahetusvormingu nõuetele.

3. Liikmesriigid võivad lõikes 2 osutatud andmevahetusvormingust välja jätta digitaalse NOTAM-teate.

4. Aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajad tagavad, et aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave, mille liikmesriigid esitavad AIPdes, AIP muudatustes ja AIP lisades, tehakse kättesaadavaks järgmisele ettenähtud kasutajale vähemalt:

a) vastavalt avaldamisnõuetele, mis on kindlaks määratud III lisa punktides 4 ja 8 osutatud ICAO standarditega;

b) viisil, mis võimaldab dokumentide sisu ja vormingut lugeda otse arvutiekraanilt; ning

c) vastavalt II lisas sätestatud andmevahetusvormingu nõuetele.

Artikkel 6

Andmekvaliteet

1. Liikmesriigid tagavad, et aeronavigatsiooniteenuse osutajad täidavad IV lisa A osas sätestatud andmekvaliteedi nõudeid.

2. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud täidavad aeronavigatsiooniliste andmete ja/või aeronavigatsiooniteabe esitamisel IV lisa B osas sätestatud tõenditega seotud nõudeid.

3. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud kehtestavad aeronavigatsiooniliste andmete ja/või aeronavigatsiooniteabe vahetamise korral selleks ametliku korra vastavalt IV lisa C osas sätestatud nõuetele.

4. Andmete loojatena tegutsedes täidavad artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud IV lisa D osas sätestatud andmete loomise nõudeid.

5. Aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajad tagavad, et aeronavigatsioonilised andmed ja/või aeronavigatsiooniteave, mille on esitanud andmete loojad, keda ei ole nimetatud artikli 2 lõikes 2, tehakse järgmisele ettenähtud kasutajale kättesaadavaks piisava kvaliteediga, et need oleksid kooskõlas kavandatud kasutusega.

6. Tegutsedes üksusena, kes ametlikult nõuab andmete loomist, tagavad artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud, et:

a) andmeid luuakse, muudetakse või kustutatakse kooskõlas nende juhendiga;

b) andmete loomise juhend sisaldab vähemalt järgmisi andmeid, ilma et see piiraks IV lisa C osa kohaldamist:

i) loodavate, muudetavate või kustutatavate andmete ühetähenduslik kirjeldus;

ii) üksus, kellele andmed esitatakse;

iii) andmete esitamise kuupäev ja kellaaeg;

iv) andmete loomise aruande vorm, mida andmete looja peab kasutama.

7. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud täidavad IV lisa E osas sätestatud andmete töötlemise nõudeid.

8. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et vigadest teatamiseks, tagasiside andmiseks ja vigade parandamiseks luuakse ja võetakse kasutusele IV lisa F osas sätestatud nõuetele vastavad süsteemid.

*Artikkel 7***Kooskõla, õigeaegsus ja töötajate võimekus**

1. Kui aeronavigatsioonilised andmed või aeronavigatsiooniteave esitatakse rohkem kui ühe liikmesriigi AIPs, kehtestavad nende AIPde eest vastutavad aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajad süsteemid, mis tagavad mitmekordse teabe kooskõla.

2. Aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja tagab, et tema liikmesriigi AIPs avaldatud aeronavigatsiooniliste andmete või aeronavigatsiooniteabe elementide juures on märges, milles viidatakse andmetele ja/või teabele, mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud andmekvaliteedi nõuetele.

3. Aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajad tagavad, et kõige uuemad AIP muudatuste ja AIP lisade ajakohastamise tsüklid tehakse üldsusele kättesaadavaks.

4. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et aeronavigatsioonilisi andmeid või aeronavigatsiooniteavet esitavad töötajad teaksid ja kohaldaksid:

- a) III lisa punktides 5, 6 ja 7 osutatud ICAO standardites AIP muudatuste, AIP lisade ja NOTAM-teate suhtes sätestatud nõudeid;
- b) käesoleva lõike punktis a nimetatud AIP muudatuste ja lisade väljaandmise suhtes kohaldatavaid ajakohastamise tsükleid nende valdkondade puhul, mille kohta nad esitavad aeronavigatsioonilisi andmeid või aeronavigatsiooniteavet.

5. Ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 2096/2005 kohaldamist, tagavad artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud, et aeronavigatsioonilisi andmeid või aeronavigatsiooniteavet esitavad töötajad on nõuetekohaselt koolitatud, pädevad ja volitatud tegema seda tööd, mida neilt nõutakse.

*Artikkel 8***Nõuded töövahenditele ja tarkvarale**

Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et kõik töövahendid ja tarkvara, mida kasutatakse aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe loomiseks, esitamiseks, salvestamiseks, käsitlemiseks, töötlemiseks ja edastamiseks, vastavad V lisa sätestatud nõuetele.

*Artikkel 9***Andmekaitse**

1. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet kaitstakse vastavalt VI lisa sätestatud nõuetele.

2. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et andmeelement oleks jälgitav selle kehtivusaajal ja vähemalt viis aastat pärast kehtivusaja lõppu või kuni viis aastat pärast andmelemendi põhjal arvutatud või sellest tuletatud elemendi kehtivusaja lõppu, lähtudes hilisemast kuupäevast.

III PEATÜKK

KVALITEEDI, OHUTUSE JA TURVALISUSE JUHTIMISE NÕUDED*Artikkel 10***Juhtimise nõuded**

1. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud rakendavad ja hoiavad toimivana nende aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe esitamist hõlmavat kvaliteedijuhtimise süsteemi vastavalt VII lisa A osas sätestatud nõuetele, ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 2096/2005 kohaldamist.

2. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud kvaliteedijuhtimise süsteemis määratakse kindlaks protseduurid, et täita VII lisa B osas sätestatud ohutuse juhtimise ning VII lisa C osas sätestatud turvalisuse juhtimise eesmäärke.

3. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud tagavad, et enne artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus nimetatud olemasolevate süsteemide muutmist või uute süsteemide sisseseadmist teostavad asjaomased isikud ohtude tuvastamist ning riskide hindamist ja vähendamist hõlmava ohutuse hindamise.

4. Ohutuse hindamisel käsitatakse artikli 7 lõikes 3, I lisa, II lisa ja IV lisa A osa punktides 1 ja 2 nimetatud nõudeid ohutusnõuetena ja neid võetakse arvesse ohutuse miinimumnõuetena.

IV PEATÜKK

VASTAVUSHINDAMINE JA TÄIENDAVALD NÕUDED*Artikkel 11***Koostisosade vastavus või kasutuskõlblikkus**

Enne määruse (EÜ) nr 552/2004 artiklis 5 osutatud EÜ vastavus- või kasutuskõlblikkuse deklaratsiooni väljastamist hindab käesoleva määruse artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus nimetatud süsteemide koostisosade tootja või tema Euroopa Liidus registrisse kantud volitatud esindaja asjaomaste koostisosade vastavust või kasutuskõlblikkust kooskõlas VIII lisa sätestatud nõuetega.

*Artikkel 12***Süsteemide vastavustõendamine**

1. Aeronavigatsiooniteenuse osutajad, kes saavad tõendada või on tõendanud, et nad täidavad IX lisas sätestatud tingimusi, kontrollivad artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud süsteemide vastavust kooskõlas X lisa A osas sätestatud nõuetega.

2. Aeronavigatsiooniteenuse osutajad, kes ei saa tõendada, et nad täidavad IX lisas sätestatud tingimusi, sõlmivad artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud süsteemide vastavustõendamiseks allhankepingu teavitatud asutusega. Vastavustõendamine peab toimuma kooskõlas X lisa B osas sätestatud nõuetega.

*Artikkel 13***Täiendavad nõuded**

Artikli 2 lõike 2 punktides b ja c osutatud isikud:

- a) tagavad vajaduse korral aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet loovate, esitavate, salvestavate, käsitlevate, töötlevate, edastavate ja levitavate töötajate julgeolekukontrolli;
- b) tagavad, et aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet esitavaid töötajaid on täielikult teavitatud käesolevas määruses sätestatud nõuetest;
- c) töötavad välja ja hoiavad korras tegevusjuhendid, mis sisaldavad vajalikke juhiseid ja teavet, et võimaldada aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet esitavatel töötajatel kohaldada käesolevat määrust;
- d) tagavad, et punktis c osutatud juhendid on kättesaadavad ja ajakohastatud ning nende ajakohastamine ja levitamine

toimub vastavalt asjakohastele kvaliteedi- ning dokumendihalduse nõuetele;

- e) tagavad, et töömeetodid ja protseduurid on kooskõlas käesoleva määrusega.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 14

Üleminekusätted

1. Liikmesriigid, kes on enne käesoleva määruse jõustumist teavitanud ICAOd olulistest erinevustest vastavalt rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni artiklile 38, võivad kuni 30. juunini 2014 jätta XI lisas loetletud valdkondades jõusse oma riiklikud normid.

2. Aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave, mis on avaldatud enne 30. juunit 2013 ning mida ei ole muudetud, viiakse käesoleva määrusega kooskõlla 30. juuliks 2017.

Artikkel 15

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. juulist 2013.

2. Erandina lõike 1 teisest lõigust kohaldatakse artiklit 4, artikli 5 lõiget 1, artikli 5 lõiget 2, artikli 5 lõiget 3 ja artikli 5 lõike 4 punkti c alates 1. juulist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2010

Komisjoni nimel

president

José Manuel BARROSO

I LISA

ARTIKLIS 4 OSUTATUD ANDMEKOGUMI TEHNILISED NÕUDED

A OSA

Lennundusteabe pakett, lennujaama kaardistamise andmed ja takistuste elektroonilised andmed

1. Artikli 2 lõike 1 teise lõigu punktides a, b ja d osutatud aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave tuleb esitada vastavalt ühtsetele andmekogumi tehnilistele nõuetele, mis:

- a) dokumenteeritakse,
  - kasutades III lisa punktis 13 osutatud dokumendis nimetatud unifitseeritud modelleerimiskeelt (UML), klassiskeemide ja nendega seotud klasside, atribuutide, seoste ja väärtusloendite kujul või
  - kasutades objektikataloogi, mis on kindlaks määratud vastavalt III lisa punktis 25 osutatud ISO standardile;
- b) määratlevad üksikute andmeelementidena kõik aeronavigatsioonilised objektid, mille kohta nõutakse teabe avaldamist vastavalt III lisa punktis 10 osutatud ICAO standarditele ja III lisa punktis 24 osutatud Eurocae dokumendile;
- c) annavad iga atribuudi kohta selle lubatavad väärtused andmetüübi, väärtuste vahemiku või numberloendi kujul;
- d) sisaldavad ajamudeli määratlust (koordineeritud maailmaaja UTC alusel), mis võib väljendada aeronavigatsioonilise objekti täielikku olelustusükli:
  - alates loomise kuupäevast ja kellaajast kuni lõpliku kõrvaldamise kuupäevani ja kellaajani;
  - sealhulgas alalisi muutusi, mis loovad asjaomase objekti jaoks uued alused;
- e) sisaldavad nõuete määratlust, mis võivad piirata objekti omaduste võimalikke väärtusi või nende väärtuste muutmist ajas. See peab sisaldama vähemalt:
  - piiranguid, mis määravad kindlaks (horisontaalsete ja vertikaalsete) positsiooniandmete täpsuse, resolutsiooni ja terviklikkuse;
  - piiranguid, mis määravad kindlaks andmete õigeaegsuse;
- f) kohaldavad objektide, atribuutide ja seoste nimede kokkulepet, milles välditakse lühendite kasutamist;
- g) lähtuvad geomeetriliste elementide (punkt, kõver, pind) kirjeldamisel III lisa punktis 14 osutatud ISO standardist;
- h) lähtuvad metaandmete teabe kirjeldamisel III lisa punktis 15 osutatud ISO standardist;
- i) sisaldavad I lisa C osas loetletud metaandmete elemente.

2. ISO standardite puhul loetakse nõuetekohaselt akrediteeritud organisatsiooni väljastatud asjakohast sertifikaati piisavaks tõendiks nõuetelevastavuse kohta. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud nõustuvad sertifitseerimisega seotud dokumendid riikliku järelevalveasutuse nõudel viimasele kättesaadavaks tegema.

B OSA

Maapinna kõrgusmudeli elektroonilised andmed

Artikli 2 lõike 1 teise lõigu punktis c osutatud maapinna kõrgusmudeli elektroonilised andmed:

- a) tuleb esitada digitaalselt vastavalt III lisa punktides 9 ja 12 osutatud ICAO standarditele;
- b) peavad sisaldama I lisa C osas loetletud metaandmete elemente.

C OSA

Metaandmed

A ja B osas määratletud andmekogumi tehniliste nõuete metaandmed peavad sisaldama vähemalt järgmisi elemente:

- a) andmete looja andmed;
  - b) andmete muudatused;
  - c) andmeid käsitletud isikud ja asutused ning käsitlemise aeg;
  - d) andmete valideerimise ja kontrollimise üksikasjad;
  - e) andmete kehtivuse alguskuupäev ja kellaeg;
  - f) georuumiliste andmete puhul:
    - kasutatud Maa referentsmudel;
    - kasutatud koordinaatide süsteem;
  - g) arvandmete puhul:
    - kasutatud mõõtmis- ja arvutamismeetodite statistiline täpsus;
    - resolutsioon;
    - usaldusväärsuse tase, mis on ette nähtud III lisa punktides 1 ja 12 osutatud ICAO standarditega ning muude asjakohaste ICAO standarditega;
  - h) rakendatud funktsioonide üksikasjad, juhul kui andmeid on muudetud/teisendatud;
  - i) andmete kasutamise piirangute üksikasjad.
-

II LISA

ARTIKLIS 5 OSUTATUD AERONAVIGATSIOONILISTE ANDMETE VAHETUSVORMINGU NÕUDED

A OSA

Lennundusteabe pakett, lennujaama kaardistamise andmed ja takistuste elektroonilised andmed

1. Artikli 2 lõike 1 teise lõigu punktides a, b ja d osutatud aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave tuleb vormindada vastavalt ühtsetele tehnilistele nõuetele, mis:
  - lähtuvad andmete kodeerimisel III lisa punktis 17 osutatud ISO standardis määratletud laiendatava märgistuskeele (XML) tehnilistest nõuetest;
  - avaldatakse XML-skeemina; lisaks võib talitusreeglite väljendamiseks kasutada III lisa punktis 19 osutatud ISO standardis määratletud Schematroni;
  - võimaldavad andmevahetust nii üksikobjektide kui ka objektikogumite puhul;
  - võimaldavad alaliste muutuste tulemusena vahetada alusteavet;
  - on struktureeritud kooskõlas I lisa A osas kirjeldatud andmekogumi määratluse objektide, atribuutide ja seostega; kaardistamise eeskirjad tuleb dokumenteerida;
  - rakendavad rangelt iga andmekogumi atribuudi puhul määratletud väärtuste numberloendit ja vahemikku;
  - vastavad III lisa punktis 18 osutatud viites määratletud geograafilise märgistuskeele (GML) tehnilistele nõuetele geograafilise teabe kodeerimise kohta.
2. ISO standardite puhul loetakse nõuetekohaselt akrediteeritud organisatsiooni väljastatud asjakohast sertifikaati piisavaks tõendiks nõuetelevastavuse kohta. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud nõustuvad sertifitseerimisega seotud dokumendid riikliku järelevalveasutuse nõudel viimasele kättesaadavaks tegema.

B OSA

Maapinna kõrgusmudeli elektroonilised andmed

1. Artikli 2 lõike 1 teise lõigu punktis c osutatud maapinna kõrgusmudeli elektroonilised andmed esitatakse ühtses vormingus, mis vastab III lisa punktides 14, 15, 16, 17 ja 18 osutatud ISO standarditele.
2. ISO standardite puhul loetakse nõuetekohaselt akrediteeritud organisatsiooni väljastatud asjakohast sertifikaati piisavaks tõendiks nõuetelevastavuse kohta. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud nõustuvad sertifitseerimisega seotud dokumendid riikliku järelevalveasutuse nõudel viimasele kättesaadavaks tegema.

III LISA

ARTIKLITES JA LISADES OSUTATUD SÄTTED

1. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 3. peatüki punkt 3.2 (Kvaliteedisüsteem).
2. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 3. peatüki punkt 3.7.1 (Horisontaalne referentsüsteem).
3. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 3. peatüki punkt 3.7.2 (Vertikaalne referentsüsteem).
4. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 4. peatükk (Lennundusteabe kogumikud (AIP)).
5. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 4. peatüki punkt 4.3 (AIP muudatuste tehnilised nõuded).
6. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 4. peatüki punkt 4.4 (AIP lisade tehnilised nõuded).
7. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 5. peatükk (NOTAM).
8. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 6. peatüki punkt 6.2 (Teabe esitamine paberkoopiana).
9. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 10. peatüki punkt 10.2 (Nõuded katteala, maapinna kõrgusmudeli ja takistuste arvandmete esitamisele).
10. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 1. liide (Lennundusteabe kogumiku (AIP) sisu).
11. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 7. liide (Aeronavigatsiooniliste andmete kvaliteedi nõuded).
12. Rahvusvahelise tsiviilennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused” (12. redaktsioon, juuli 2004, sh muudatus nr 34) 8. liide (Maapinna kõrgusmudeli ja takistuste andmete nõuded).
13. Objektihalduse Grupi (*Object Management Group*, OMG) unifitseeritud modelleerimiskeele (UML) spetsifikatsiooni versioon 2.1.1.
14. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 19107:2003 – geograafiline teave – ruumiline skeem (1. redaktsioon, 8.5.2003).
15. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 19115:2003 – geograafiline teave – metaandmed (1. redaktsioon, 8.5.2003 [parandus 1:2006, 5.7.2006]).
16. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 19139:2007 – geograafiline teave – metaandmed – XML-skeemi rakendamise (1. redaktsioon, 17.4.2007).

17. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 19118:2005 – geograafiline teave – kodeerimine (1. redaktsioon, 17.3.2006, ISO/CD 19118 2. redaktsioon, 9.7.2007 [komisjonis arutlusel]).
  18. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 19136:2007 – geograafiline teave – geograafiline märgistuskeel (GML) (1. redaktsioon, 23.8.2007).
  19. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO/IEC 19757-3:2006 – infotehnoloogia – dokumendiskeemi kirjelduskeeled (DSDL) – 3. osa: reeglitepõhine valideerimine – Schematron (1. redaktsioon, 24.5.2006).
  20. ICAO dokument 9674/AN/946 – rahvusvaheline geodeetiliste koordinaatide süsteem – 1984. aasta käsiraamat (2. redaktsioon, 2002).
  21. ICAO dokument 9674-AN/946 – rahvusvaheline geodeetiliste koordinaatide süsteem – 1984. aasta (WGS-84) käsiraamat (2. redaktsioon, 2002) 7. peatüki punkt 7.3.2 (Tsükkelkoodkontrolli (CRC) algoritm).
  22. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO/IEC 17799:2005 – infotehnoloogia – turbetehnika – infoturbe haldamise tegevusjuhised (2. redaktsioon, 10.6.2005).
  23. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 28000:2007 – tarneahela turvalisuse tagamise juhtimissüsteemide spetsifikatsioonid (1. redaktsioon, 21.9.2007, läbivaatamisel, asendatakse 2. redaktsiooniga, mille kavandatav kuupäev on 31.1.2008 [uurimisjärgus]).
  24. Eurocae ED-99 A, nõuded lennujaama kaardistamise andmebaasi kasutajale (oktoober 2005).
  25. Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, ISO 19110:2005 – geograafiline teave – nähtuste kataloogimise meetoodika (1. redaktsioon).
-

IV LISA

ARTIKLITES 6 JA 7 OSUTATUD ANDMEKVALITEEDI NÕUDED

A OSA

Andmekvaliteedi nõuded

1. Artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe andmeelementide kvaliteedinõuded peavad vastama nõuetele, mis on määratletud III lisa punktis 11 osutatud ICAO standardites ja muudes asjakohastes ICAO standardites, ilma et see piiraks käesoleva lisa punkti 2 kohaldamist.
2. Artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe andmeelementide kvaliteedinõuded tuleb kehtestada andmeelementide kavandatud kasutuse ohutushinnangu alusel, kui:
  - a) andmeelement ei ole määratletud ICAO andmekvaliteedi standarditega, millele on osutatud III lisa punktis 11 ja muudes asjakohastes ICAO standardites või
  - b) III lisa punktis 11 ja muudes asjakohastes ICAO standardites osutatud ICAO andmekvaliteedi standardid ei vasta andmeelementide kvaliteedinõuetele.
3. Punktis 2 osutatud andmeelementide kvaliteedinõuded töötatakse välja vastavalt standarditud protsessile, milles kirjeldatakse nende nõuete tuletamise ja valideerimise meetodit enne avaldamist, võttes nõuetekohaselt arvesse võimalikku mõju asjakohastele ICAO sätetele.
4. Kui andmelemendil on mitu kavandatud kasutusotstarvet, kohaldatakse üksnes kõige rangemaid andmekvaliteedi nõudeid, mis tulenevad punktis 2 osutatud ohutushinnangust.
5. Andmekvaliteedi nõuded tuleb määratleda nii, et need hõlmaksid artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe iga andmelemendi puhul järgmist:
  - a) andmete täpsus ja resolutsioon;
  - b) andmete terviklikkus;
  - c) andmete päritolu kindlaksmääramise võimalus;
  - d) kindlus selle kohta, et andmed tehakse järgmisele ettenähtud kasutajale kättesaadavaks enne nende kehtivuse alguskuupäeva/kellaega ning neid ei eemaldata enne nende kehtivuse lõppkuupäeva/kellaega.
6. Määratleda tuleb kõik andmelemendid, mis on vajalikud iga rakenduse andmekogumi ja/või andmekogumi kehtiva alamkogumi toetamiseks.

B OSA

Tõenditega seotud nõuded

Tuleb esitada argumendid ja tõendid näitamaks, et:

- a) andmete loomisel täidetakse täpsuse ja resolutsiooni nõuded ning neid järgitakse kuni järgmisele ettenähtud kasutajale avaldamiseni, kaasa arvatud juhul, kui andmelemendi resolutsiooni vähendatakse või muudetakse või kui andmed kantakse üle teise koordinaatsüsteemi või andmeid väljendatakse teistes mõõtühikutes;
- b) iga andmelemendi päritolu ja muutus on salvestatud ning kontrollimiseks kättesaadav;
- c) aeronavigatsioonilised andmed või aeronavigatsiooniteave on täielik või kõik puuduvad elemendid avaldatud;
- d) kõik iga andmelemendi puhul kasutatavad andmete loomise, esitamise, salvestamise, käsitlemise, töötlemise, edastamise ja levitamise protsessid on kindlaks määratud ja piisavad, et tagada andmelemendi kindlaksmääratud terviklikkus;
- e) andmete valideerimise ja kontrollimise protsessid on piisavad, et tagada andmelemendi kindlaksmääratud terviklikkus;
- f) käsitsi või poolautomaatseid protsesse andmetega teostavad koolitatud ja kvalifitseeritud töötajad, kelle ülesanded ja vastutus on selgelt määratletud ning salvestatud organisatsiooni kvaliteedisüsteemis;
- g) kõik töövahendid ja/või tarkvara, mida kasutatakse protsessi toetamiseks ja rakendamiseks, on vastavalt V lisale valideeritud kui eesmärgile vastavad;
- h) tõhus vigadest teatamise, mõõtmise ja parandusmeetmete protsess toimib vastavalt F osale.

C OSA

Ametlik kord

Ametlik kord peab sisaldama vähemalt järgmist:

- a) esitatavate aeronavigatsiooniliste andmete või aeronavigatsiooniteabe ulatus;
- b) esitatavate andmeelementide täpsus, resolutsioon ja terviklikkus;
- c) nõutavad meetodid selle tõendamiseks, et esitatud andmed vastavad kindlaksmääratud nõuetele;
- d) nende meetmete laad, mis võetakse esitatud andmetes vigade või vastuolu avastamise korral;
- e) järgmised andmete muudatustest teavitamise miinimumkriteeriumid:
  - andmete esitamise õigeaegsuse kindlaksmääramise kriteeriumid, võttes aluseks muudatuse tähtsuse praktilisuse või ohutuse seisukohast;
  - eelteated eeldatavate muudatuste kohta;
  - teavitamise viisid;
- f) andmete muudatuste dokumenteerimise eest vastutav isik;
- g) aeronavigatsiooniliste andmete või aeronavigatsiooniteabe vahetamiseks kasutatud eri vormingutest tulenevate kõigi võimalike ebaselguste lahendamise viisid;
- h) andmete kasutamise piirangud;
- i) nõue, et andmete esitajad peavad koostama kvaliteediaruanded, et andmete kasutajatel oleks lihtsam kontrollida andmekvaliteedi;
- j) metaandmete nõuded;
- k) erakorraliste situatsioonide nõuded seoses andmete esitamise järjepidevusega.

D OSA

Andmete loomine

1. Mõõdistamine raadionavigatsiooniseadmete abil ning selliste arvutatud või tuletatud andmete loomine, mille koordinaadid avaldatakse AIPs, peab toimuma vastavalt asjakohastele standarditele ja vähemalt vastavalt III lisa punktis 20 osutatud asjakohastele ICAO sätetele.
2. Kõigi mõõdistatud andmete puhul tuleb viidata III lisa punktis 2 osutatud ICAO sätetes nimetatud WGS-84-le.
3. Selleks et kõiki vertikaalseid andmeid (mõõdistatud, arvutatud või tuletatud) võiks väljendada merepinna keskmise taseme suhtes Maa gravitatsioonimudeli 1996 kaudu, tuleb kasutada geoidi mudelit, mis on piisav III lisa punktis 3 osutatud ICAO sätete ning IV lisa sätestatud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kvaliteedinõuete täitmiseks. Geoid on Maa raskusjõuvalja ekvipotentsiaalipind, mis langeb kokku katkematult läbi mandrite kulgeva keskmise häirimata merepinna tasemega.
4. Mõõdistatud, arvutatud ning tuletatud andmeid säilitatakse iga andmeelemendi kasutusaja jooksul.
5. Kriitiliste või oluliste andmetena liigitatud mõõdistusandmete puhul tuleb teostada täielik esialgne mõõdistamine ning seejärel kontrollida muutusi vähemalt kord aastas. Muutuste tuvastamise korral mõõdistatakse vastavad andmed uuesti.
6. Kasutatakse järgmisi elektrooniliste mõõdistusandmete kogumise ja salvestamise meetodeid:
  - a) koordinaatide algpunkt laetakse mõõtmisseadmetesse digitaalse andmeedastuse kaudu;
  - b) välimõõtmised salvestatakse digitaalselt;
  - c) töötlemata andmed edastatakse digitaalselt ning laaditakse töötlustarkvarasse.
7. Kõigi kriitiliste andmetena liigitatud mõõdistusandmete puhul tuleb teostada piisavad lisamõõtmised, et tuvastada mõõdistusvigu, mida ei ole võimalik tuvastada ühe mõõtmisega.
8. Aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet valideeritakse ja kontrollitakse enne, kui neid kasutatakse muude andmete tuletamiseks või arvutamiseks.

E OSA

Andmete töötlemise nõuded

1. Kui aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe loomiseks, esitamiseks, salvestamiseks, käsitlemiseks, töötlemiseks, edastamiseks ja levitamiseks kasutatavad protsessid või protsesside osad on automatiseeritud, on need:
  - a) automatiseeritud tasemel, mis sobib andmetöötamiseks;
  - b) automatiseeritud inimeste ja masinate tegevuse ning omavahelise suhtlemise optimeerimiseks, et saavutada ohutuse kõrge tase ning parandada protsessi kvaliteeti;
  - c) ette nähtud vältima andmevigade tekkimist;
  - d) ette nähtud tuvastama vigu saadud või sisendandmetes.
2. Juhul kui aeronavigatsioonilised andmed ja aeronavigatsiooniteave sisestatakse käsitsi, tuleb võimalike vigade tuvastamiseks teha sõltumatu kontrollimine.

F OSA

Vigadest teatamise ja nende parandamise nõuded

Vigadest teatamise, nende mõõtmise ja parandusmeetmete süsteemidega tagatakse, et:

- a) aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe loomisel, esitamisel, salvestamisel, käsitlemisel ja töötlemisel tuvastatud probleemid või probleemid, mida kasutajad tuvastavad pärast teabe avaldamist, salvestatakse ja neist teavitatakse aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajat;
- b) aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja analüüsib kõiki probleeme, millest on teavitatud seoses aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabega, ning määrab kindlaks vajalikud parandusmeetmed;
- c) kõik kriitilistes ja olulistest aeronavigatsioonilistes andmetes ja aeronavigatsiooniteabes tuvastatud vead, vastuolud ja kõrvalekalded kõrvaldatakse kiiresti;
- d) aeronavigatsiooniteabe teenuse osutaja hoiatab vigade eest andmete kasutajaid, keda vead võivad mõjutada, kõige tõhusamate vahendite kaudu, võttes arvesse aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe terviklikkust ning kasutades ametlikus korras vastavalt IV lisa C osa punktile d kokku lepitud teavitamise kriteeriume;
- e) hõlbustatakse ja julgustatakse andmete kasutajatel ning teistelt aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe teenuse osutajatel tagasiside saamist vigade kohta;
- f) aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe veamäärad salvestatakse iga kord, kui artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud vahetavad aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet;
- g) eraldi võib eristada veamäärad vigade puhul, mis on tuvastatud enne andmete edastamist, ja nende puhul, millest on teatatud pärast andmete edastamist.

V LISA

ARTIKLIS 8 OSUTATUD NÕUDED TÖÖVAHENDITELE JA TARKVARALE

1. Aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe protsesside toetamiseks ja automatiseerimiseks kasutatavad töövahendid peavad vastama punktide 2 ja 3 nõuetele, juhul kui:
    - töövahendi tõttu võivad tekkida vead kriitilistes või olulistes andmeelementides;
    - töövahend on ainus kriitilistes või olulistes andmeelementides vigade tuvastamise vahend;
    - töövahend on ainus käsitsi sisestatud andmete eri versioonide vaheliste lahknevuste tuvastamise vahend.
  2. Punktis 1 osutatud töövahendite puhul tuleb kindlaks määrata võimekuse, funktsionaalsuse ja terviklikkuse taseme nõuded selle tagamiseks, et töövahend täidab oma ülesannet andmeprotsessis, avaldamata negatiivset mõju aeronavigatsiooniliste andmetele ja aeronavigatsiooniteabele.
  3. Punktis 1 osutatud töövahendeid valideeritakse ja kontrollitakse punktis 2 osutatud nõuete alusel.
  4. Punktis 1 osutatud töövahendid, mis on täielikult või osaliselt tarkvaralised, peavad vastama järgmistele täiendavatele nõuetele:
    - tarkvarale esitatavates nõuetes peab olema nõuetekohaselt kirjeldatud, mida tarkvaralt nõutakse, et täita töövahendile esitatavad nõuded;
    - kõik tarkvarale esitatavad nõuded peavad olema seostatavad töövahendile esitatavate nõuetega, millele osutatakse punktis 2;
    - tarkvara valideerimist ja kontrollimist vastavalt punktidele 5 ja 6 tuleb kohaldada tarkvara teadaolevale täitisversioonile sihtoperatsioonisüsteemis.
  5. Tarkvara valideerimine on protsess, millega tagatakse, et tarkvara vastab aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kindlaksmääratud rakenduse või kavandatud kasutuse nõuetele.
  6. Tarkvara kontrollimine tähendab aeronavigatsiooniliste andmete ja/või aeronavigatsiooniteabe tarkvara arendusprotsessi väljundi hindamist, et tagada nõuetekohasus ja kooskõla sisendite ning protsessis kasutatud kohaldatavate tarkvarastandardite, eeskirjade ja tavadega.
-

VI LISA

ARTIKLIS 9 OSUTATUD ANDMEKAITSENÕUDED

1. Kõiki elektroonilises vormingus edastatavaid andmeid tuleb kaitsta andmete kadumise või muutmise eest, rakendades III lisa punktis 21 osutatud CRC32Q algoritmi. Tsükkelkoodkontrolli (edaspidi „CRC“) väärtust tuleb kohaldada enne andmete lõplikku kontrollimist nende salvestamise või edastamise eel.
  2. Kui andmete füüsiline suurus ületab selle, mida üks CRC suudab nõutaval terviklikkuse tasemel kaitsta, tuleb kasutada mitut CRC väärtust.
  3. Aeronavigatsioonilisi andmeid ja aeronavigatsiooniteavet tuleb nõuetekohasel turvalisuse tasemel kaitsta nende salvestamise ning artikli 2 lõikes 2 osutatud isikute vahel vahetamise ajal selle tagamiseks, et andmeid ei oleks võimalik üheski etapis kogemata muuta või võimaldada neile lubamatut juurdepääsu ja/või nende muutmist.
  4. Aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe salvestamist ja edastamist tuleb kaitsta sobiva autentimisprotsessi abil, nii et teabe vastuvõtjatel oleks võimalik kindlaks teha, et andmed või teabe on edastanud volitatud isik.
-

VII LISA

ARTIKLIS 10 OSUTATUD KVALITEEDI, OHUTUSE JA TURVALISUSE JUHTIMISE NÕUDED

A OSA

Kvaliteedijuhtimise süsteem

1. Aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe loomist, esitamist, salvestamist, käsitlemist, töötlemist, edastamist ja levitamist toetava kvaliteedijuhtimise süsteemi raames tuleb:
  - määratleda kvaliteedijuhtimise põhimõtted viisil, mis arvestaks eri kasutajate vajadusi võimalikult suurel määral;
  - sisse seada kvaliteedi tagamise programm, mis sisaldab protseduure selle kontrollimiseks, et kõik toimingud teostatakse vastavalt kohaldatavatele nõuetele, standarditele ja protseduuridele, sealhulgas käesoleva määruse asjakohastele nõuetele;
  - tõendada juhendite ja seiredokumentide abil kvaliteedisüsteemi toimimist;
  - määrata juhatuse esindajad, kelle ülesanne on kontrollida protseduuride vastavust ja piisavust ohutute ja tõhusate töövõtete tagamiseks;
  - vaadata olemasolev kvaliteedisüsteem läbi ja võtta vajaduse korral heastavaid meetmeid.
2. Asjakohaselt akrediteeritud organisatsiooni väljastatud EN ISO 9001 sertifikaati loetakse piisavaks tõendiks punktis 1 esitatud nõuetele vastavuse kohta. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud nõustuvad sertifitseerimisega seotud dokumendid riikliku järelevalveasutuse nõudel viimasele kättesaadavaks tegema.

B OSA

Ohutuse juhtimise eesmärgid

1. Ohutuse juhtimise eesmärgid on järgmised:
  - vähendada mõistlikult teostatavas ulatuses õhusõiduki õnnetuse ohtu andmevigade tõttu;
  - edendada organisatsioonis teadmisi ohutusest, jagades ohutusmeetmetest tulenevaid õppetunde ja kaasates kõik töötajad pakkuma tuvastatud ohutusprobleemidele lahendusi ning protsesside tõhusust ja mõjusust suurendavaid täiustusi;
  - tagada, et organisatsioonis on kindlaks määratud isik, kes vastutab ohutuse juhtimise eesmärkide väljatöötamise ja järgimise eest;
  - tagada andmete säilitamine ning seire, et kindlustada tegevuse ohutus;
  - tagada vajaduse korral parandusettepanekute esitamine, et kindlustada tegevuse ohutus.
2. Ohutuse juhtimise eesmärkide saavutamist tuleb pidada olulisemaks ärilisest, tööalasest, keskkondlikust või sotsiaalsest survest.

C OSA

Turvalisuse juhtimise eesmärgid

1. Turvalisuse juhtimise eesmärgid:
  - tagada saadud, esitatud või muul viisil kasutatud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe turvalisus nii, et need oleksid kaitstud sekkumiste eest ning neile pääseksid juurde üksnes volitatud isikud;
  - tagada, et organisatsiooni turvalisuse juhtimise meetmed vastavad elutähtsa infrastruktuuri ja talitluspidevusega seotud asjakohastele riiklikele või rahvusvahelistele nõuetele ning ohutuse juhtimise rahvusvahelistele standarditele, sealhulgas III lisa punktides 22 ja 23 osutatud ISO standarditele.
2. ISO standardite puhul loetakse nõuetekohaselt akrediteeritud organisatsiooni väljastatud asjakohast sertifikaati piisavaks tõendiks nõuetelevastavuse kohta. Artikli 2 lõikes 2 osutatud isikud nõustuvad sertifitseerimisega seotud dokumendid riikliku järelevalveasutuse nõudel viimasele kättesaadavaks tegema.

VIII LISA

Artiklis 11 osutatud koostisosade vastavuse või kasutuskõlblikkuse hindamise nõuded

1. Vastavustõendamine peab näitama koostisosade vastavust käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse, kvaliteedi- ja ohutusnõuetele või kasutuskõlblikkust ajal, kui need koostisosad töötavad testimiskeskonnas.
  2. Tootja või tema Euroopa Liidus registreeritud volitatud esindaja peab haldama vastavustõendamise meetmeid ning eelkõige:
    - määrama kindlaks asjakohase testimiskeskonna;
    - kontrollima, et testide kavas kirjeldatakse koostisosi testimiskeskonnas;
    - kontrollima, et testide kava hõlmaks täielikult kohaldatavaid nõudeid;
    - tagama tehnilise dokumentatsiooni ning testide kava järjepidevuse ja kvaliteedi;
    - kavandama testimise korralduse, töötajad, seadmed ja testimissüsteemi konfiguratsiooni;
    - korraldama kontrollid ja testid kooskõlas testide kavaga;
    - koostama aruande kontrollide ja testide tulemuste kohta.
  3. Tootja või tema Euroopa Liidus registreeritud volitatud esindaja tagavad, et testimiskeskonda integreeritud koostisosad, mis on seotud aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe loomise, esitamise, salvestamise, käsitlemise, töötlemise, edastamise ja levitamisega, vastavad käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse, kvaliteedi- ja ohutusnõuetele.
  4. Vastavuse või kasutuskõlblikkuse kontrollimise rahuldava lõpetamise korral koostab tootja või tema ühenduses registreeritud volitatud esindaja omal vastutusel EÜ deklaratsiooni vastavuse või kasutuskõlblikkuse kohta, märkides eelkõige ära käesoleva määruse nõuded, millele koostisosa vastab, ja selle kasutustingimused vastavalt määruse (EÜ) nr 552/2004 III lisa punktile 3.
-

IX LISA

ARTIKLIS 12 OSUTATUD TINGIMUSED

1. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja peab olema organisatsioonis kehtestanud aruandlusmeetodid, mis tagavad ja tõendavad erapooletust ning hindamise sõltumatust vastavustõendamise ajal.
2. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja peab tagama, et vastavustõendamise protsessi kaasatud töötajad teevad kontrollid maksimaalse võimaliku professionaalse usaldusväärsuse ja tehnilise pädevusega ning on vabad igasugusest nende otsustusvõimet või nende kontrollide tulemusi mõjutada võivast survest ja stiimulitest, eriti rahalist tüüpi stiimulitest, eelkõige sellistelt isikutelt või isikute rühmadelt, keda kontrollide tulemused mõjutavad.
3. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja peab tagama, et vastavustõendamise protsessi kaasatud töötajatel on juurdepääs varustusele, mis võimaldab neil nõutavaid kontrollid nõuetekohaselt teostada.
4. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja peab tagama, et vastavustõendamise protsessi kaasatud töötajatel on usaldusväärne tehniline ja kutsealane väljaõpe, rahuldavad teadmised vastavustõendamistega seotud nõuete kohta, piisav kogemus selles valdkonnas ning oskus koostada vastavustõendamiste tegemist tõendavaid deklaratsioone, dokumente ja aruan-deid.
5. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja peab tagama, et vastavustõendamise protsessi kaasatud töötajad on võimelised tegema kontrollid erapooletult. Nende töötasu ei tohi sõltuda tehtud kontrollide arvust ega kontrollide tulemustest.

X LISA

A OSA

Artikli 12 lõikes 1 osutatud süsteemide vastavustõendamise nõuded

1. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamine näitab nende süsteemide vastavust käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse ja ohutusnõuetele kõnealuste süsteemide operatsioonilist taustsüsteemi peegeldavas simuleeritud keskkonnas.
2. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamine tehakse kooskõlas asjakohaste ja tunnustatud testimismeetoditega.
3. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamisel kasutatavatel testimisvahenditel peavad olema asjakohased funktsioonid.
4. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamisel koostatakse määruse (EÜ) nr 552/2004 IV lisa punkti 3 nõuete kohaselt tehniline toimik, mis sisaldab järgmisi dokumente:
  - rakendamise kirjeldus;
  - aruanne kontrollide ja testide kohta enne süsteemi kasutuselevõtmist.
5. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja juhib vastavustõendamist ja eelkõige:
  - määrab kindlaks sobiva operatsioonilise ja tehnilise simuleeritud keskkonna, mis peegeldab operatsioonilist keskkonda;
  - kontrollib, et testide kavas kirjeldataks artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide integreerimist operatsioonilise ja tehnilise katsekeskkonda;
  - kontrollib, et testide kava hõlmaks täielikult käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse ja ohutusnõudeid;
  - tagab tehnilise dokumentatsiooni ning testide kava järjepidevuse ja kvaliteedi;
  - kavandab testimise korralduse, töötajad, seadmed ja testimissüsteemi konfiguratsiooni;
  - korraldab kontrollid ja testid kooskõlas testide kavaga;
  - koostab aruande kontrollide ja testide tulemuste kohta.
6. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja peab tagama, et artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud ning tema vastutusel olevad süsteemid vastavad käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse ja ohutusnõuetele.
7. Vastavustõendamise rahuldava lõpetamise korral koostavad aeronavigatsiooniteenuse osutajad süsteemi EÜ vastavustõendamise deklaratsiooni ja esitavad selle koos tehnilise toimikuga määruse (EÜ) nr 552/2004 artikli 6 kohaselt riiklikule järelevalveasutusele.

B OSA

Artikli 12 lõikes 2 osutatud süsteemide vastavustõendamise nõuded

1. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamine näitab nende süsteemide vastavust käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse ja ohutusnõuetele süsteemide operatsioonilist taustsüsteemi peegeldavas simuleeritud keskkonnas.

2. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamine tehakse kooskõlas asjakohaste ja tunnustatud testimismeetoditega.
  3. Artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamisel kasutatavatel testimisvahenditel peavad olema asjakohased funktsioonid.
  4. Käesoleva määruse artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide vastavustõendamisel koostatakse määruse (EÜ) nr 552/2004 IV lisa punkti 3 nõuete kohaselt tehniline toimik, mis sisaldab järgmist:
    - rakendamise kirjeldus;
    - aruanne kontrollide ja testide kohta enne süsteemi kasutuselevõtmist.
  5. Aeronavigatsiooniteenuse osutaja määrab kindlaks sobiva operatsioonilise ja tehnilise katsekeskkonna, mis peegeldab operatsioonilist keskkonda, ning laseb teavitatud asutusel teha vastavustõendamise.
  6. Vastavustõendamist juhib teavitatud asutus, kes eelkõige:
    - kontrollib, et testide kavas kirjeldataks artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud süsteemide integreerimist operatsioonilise ja tehnilise katsekeskkonda;
    - kontrollib, et testide kava hõlmaks täielikult käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse ja ohutusnõudeid;
    - tagab tehnilise dokumentatsiooni ning testide kava järjepidevuse ja kvaliteedi;
    - kavandab testimise korralduse, töötajad, seadmed ja testimissüsteemi konfiguratsiooni;
    - korraldab kontrollid ja testid kooskõlas testide kavaga;
    - koostab aruande kontrollide ja testide tulemuste kohta.
  7. Teavitatud asutus tagab, et artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus osutatud ning operatsioonilises katsekeskkonnas töötavad süsteemid vastavad käesolevas määruses sätestatud koostalitlusvõime, võimekuse ja ohutusnõuetele.
  8. Vastavustõendamise rahuldava lõpetamise korral koostab teavitatud asutus tehtud toimingute kohta vastavussertifikaadi.
  9. Seejärel koostab aeronavigatsiooniteenuse osutaja süsteemi EÜ vastavustõendamise deklaratsiooni ja esitab selle koos tehnilise toimikuga määruse (EÜ) nr 552/2004 artikli 6 kohaselt riiklikule järelevalveasutusele.
-

*XI LISA***ARTIKLIS 14 OSUTATUD ICAO ERINEVUSED**

Rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni 15. lisa „Aeronavigatsiooniteabe teenused“ 3. peatiki punkt 3.2.10 (Tsükkelkoodkontroll).

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 74/2010,

26. jaanuar 2010,

millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 2336/2003, (EÜ) nr 341/2007, (EÜ) nr 1580/2007 ja (EÜ) nr 376/2008 seoses komisjonile esitatavate teatiste suhtes kehtestatud tingimuste ja teatiste vormiga

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus),⁽¹⁾ eriti selle artikli 192 lõiget 2 koostoimes artikliga 4,

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjoni 31. augusti 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 792/2009 (milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad turgude ühise korralduse rakendamist, otsemaksete režiimi, põllumajandustoodete müügiedendamist ning äärepoolseimates piirkondades ja väiksematel Egeuse mere saartel kohaldatavat korda käsitlevate teabe ja dokumentide esitamiseks liikmesriikidelt komisjonile)⁽²⁾ on kehtestatud ühised eeskirjad, mida liikmesriikide pädevad asutused peavad järgima teabe ja dokumentide esitamisel komisjonile. Kõnealused eeskirjad hõlmavad eelkõige liikmesriikide kohustust kasutada komisjoni poolt kättesaadavaks tehtud infosüsteemi ning kinnitada teatise saatma volitatud ametiasutuste või eraisikute kasutusõigused. Lisaks on kõnealuse määrusega kehtestatud infosüsteemide suhtes kohaldatavad ühised põhimõtted, mis tagavad dokumentide pikaajalise autentsuse, terviklikkuse ja loetavuse, ning sätestatud isikuandmete kaitse.

(2) Määruse (EÜ) nr 792/2009 kohaselt tuleb nendes määrustes, millega kehtestatakse konkreetne teatamiskohustus, sätestada kohustus kasutada infosüsteemi kooskõlas nimetatud määrusega.

(3) Komisjon on loonud infosüsteemi, mis võimaldab elektrooniliselt hallata dokumente ja menetlusi komisjonisisises töökorralduses ja ühise põllumajanduspoliitikaga seotud asutustega suhtlemisel.

(4) Leitakse, et mõnda teatamiskohustust saab nüüd täita kõnealuse süsteemi kaudu kooskõlas määrusega (EÜ) nr 792/2009, eelkõige neid, mis on sätestatud komisjoni 30. detsembri 2003. aasta määruses (EÜ) nr 2336/2003 (millega kehtestatakse teatavad üksikasjalikud eeskirjad nõukogu määruse (EÜ) nr 670/2003 kohalda-

miseks, milles sätestatakse põllumajandusliku päritoluga etüülalkoholi turgu käsitlevad erimeetmed),⁽³⁾ komisjoni 29. märtsi 2007. aasta määruses (EÜ) nr 341/2007 (millega avatakse kolmandatest riikidest imporditava küüslaugu ja teatavate muude põllumajandustoodete tariifikvoodid ja tagatakse nende haldamine ning kehtestatakse impordilitsentside ja päritolusertifikaatide süsteem),⁽⁴⁾ komisjoni 21. detsembri 2007. aasta määruses (EÜ) nr 1580/2007 (millega kehtestatakse nõukogu määruste (EÜ) nr 2200/96, (EÜ) nr 2201/96 ja (EÜ) nr 1182/2007 rakenduseeskirjad puu- ja köögiviljasektoris)⁽⁵⁾ ja komisjoni 23. aprilli 2008. aasta määruses (EÜ) nr 376/2008 (millega sätestatakse põllumajandussaaduste ja -toodete impordi- ja ekspordilitsentside ning eelkinnitussertifikaatide süsteemi kohaldamise ühised üksikasjalikud eeskirjad)⁽⁶⁾.

(5) Määruste (EÜ) nr 2336/2003 ja (EÜ) nr 1580/2007 puhul on kohane nõuda, et kõnealused teatised hõlmaksid ka tühiteatise. Selguse huvides tuleks sätestada, et määruse (EÜ) nr 376/2008 kohaseid asenduslitsentse käsitlevates teatistes märgitaks ka asendatud litsentsi seerianumber. Selleks, et komisjon saaks liikmesriikidele tõhusalt levitada asenduslitsentside kohta saadud teavet, tuleks nõuda, et kõnealune teave esitataks komisjonile otsekohe pärast litsentsi väljaandmist. Selguse huvides peaks üksikasjalik olema ka teave, mille esitamist nõutakse teatistes vääramatu jõu korral.

(6) Seetõttu tuleks määrusi (EÜ) nr 2336/2003, (EÜ) nr 341/2007, (EÜ) nr 1580/2007 ja (EÜ) nr 376/2008 vastavalt muuta.

(7) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas põllumajandusturgude ühise korralduse komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 2336/2003 muudetakse järgmiselt.

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.⁽²⁾ ELT L 228, 1.9.2009, lk 3.⁽³⁾ ELT L 346, 31.12.2003, lk 19.⁽⁴⁾ ELT L 90, 30.3.2007, lk 12.⁽⁵⁾ ELT L 350, 31.12.2007, lk 1.⁽⁶⁾ ELT L 114, 26.4.2008, lk 3.

1. Artikli 3 esimeses lõigus asendatakse punktid a–f järgmise tekstiga:

„a) kvartali impordimaht kolmandatest riikidest, liigitatuna kombineeritud nomenklatuuri koodi ja päritolu järgi vastavalt ühenduse väliskaubandusstatistikas kasutatava riikide ja territooriumide nomenklatuuri koodidele, mis on sätestatud komisjoni määruses (EÜ) nr 1779/2002, (*) vastavalt käesoleva määruse artikli 9 kolmandale lõigule;

b) kvartali ekspordimaht kolmandatesse riikidesse, sealhulgas ka kogu mittepõllumajandusliku päritoluga alkoholi eksport, vastavalt käesoleva määruse artikli 9 kolmandale lõigule;

c) toodang kvartalis, liigitatuna alkoholi tootmiseks kasutatud tooraine järgi;

d) eelmise kvartali müügiimaht, liigitatuna kasutusvaldkondade järgi;

e) alkoholitootjate varude suurus nende asukohariigis aasta lõpu seisuga;

f) jooksva aasta toodangu prognoos kaks korda aastas – vastavalt enne 28. veebruari ja 31. augustit.

(*) EÜT L 269, 5.10.2002, lk 6.”

2. Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

a) esimeses lõigus asendatakse punktid b ja c järgmistega:

„b) kvartali impordimaht kolmandatest riikidest;

c) kvartali ekspordimaht kolmandatesse riikidesse;”

b) kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Andmed esitatakse puhta alkoholi hektoliitrites.”

3. Artikkel 9 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 9

Käesoleva määruse artiklites 3, 4 ja 7 osutatud teatised edastatakse komisjonile vastavalt komisjoni määrusele (EÜ) nr 792/2009 (*).

Kõik teatised peavad hõlmama tühiteatise.

Artikli 3 esimese lõigu punktides a ja b osutatud teatised edastatakse komisjoni taotluse korral, mis saadetakse liikmesriikidele olemasoleva infosüsteemi kaudu.

(*) ELT L 228, 1.9.2009, lk 3.”

4. II–VIII lisa jäetakse välja.

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 341/2007 artikli 14 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Käesoleva artikli raames komisjonile esitatavad teatised on kooskõlas komisjoni määrusega (EÜ) nr 792/2009 (*).

(*) ELT L 228, 1.9.2009, lk 3.’

Artikkel 3

Määruse (EÜ) nr 1580/2007 artiklit 134 muudetakse järgmiselt.

1. Lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Määrust (EÜ) nr 376/2008 kohaldatakse käesoleva artikli kohaselt välja antud impordilitsentside suhtes.”

2. Lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Liikmesriigid esitavad komisjonile iga nädala kolmapäeval hiljemalt kella 12ks (Brüsseli aja järgi) teatised õunte koguste kohta, mille kohta eelmise nädala jooksul impordilitsentse on väljastatud, sh ka tühiteatised, tehes seda kolmandate päritoluriikide kaupa.

Käesoleva lõike raames komisjonile esitatavad teatised on kooskõlas komisjoni määrusega (EÜ) nr 792/2009 (*).

(*) ELT L 228, 1.9.2009, lk 3.’

Artikkel 4

Määrust (EÜ) nr 376/2008 muudetakse järgmiselt.

1. Artikkel 37 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 37

Kui antakse välja asenduslitsentsid, -sertifikaadid või -väljavõtted, teatavad liikmesriigid viivitamata komisjonile:

a) väljaantud asenduslitsentside, -sertifikaatide või -väljavõtete seerianumbrid ja asendatud litsentside, sertifikaatide või väljavõtete seerianumbrid vastavalt artiklitele 35 ja 36;

b) asjaomaste kaupade liigi ja koguse ning eksporditoetuse määrad või eelnevalt kinnitatud ekspordimaksu määra.

Komisjon edastab selle teabe teistele liikmesriikidele.”

2. Artikli 40 lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Liikmesriigid teatavad komisjonile vääramatu jõu juhtudest, mida nad on aktsepteerinud, lisades järgmise teabe: asjaomase toote liik koos selle CN-koodiga, toiming (import või eksport), asjaomased kogused ning teatavad vastavalt juhtumile kas litsentsi tühistamisest või litsentsi kehtivusaja pikendamisest, märkides ka kehtivusaja.

Komisjon edastab selle teabe teistele liikmesriikidele.”

3. IV peatüki lõppu lisatakse artikkel 48a:

„Artikkel 48a

Käesoleva määruse artikli 14 lõikes 5, artikli 29 lõigetes 2, 3 ja 4, artiklis 37, artikli 40 lõikes 6 ja artikli 47 lõikes 3 osutatud teatised edastatakse komisjonile vastavalt komisjoni määrusele (EÜ) nr 792/2009 (*).

(*) ELT L 228, 1.9.2009, lk 3.

Artikkel 5

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. veebruarist 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2010

Komisjoni nimel
president
José Manuel BARROSO

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 75/2010,**26. jaanuar 2010,****millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) ⁽¹⁾,võttes arvesse komisjoni 21. detsembri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1580/2007, millega kehtestatakse nõukogu määruste (EÜ) nr 2200/96, (EÜ) nr 2201/96 ja (EÜ) nr 1182/2007 rakenduseeskirjad puu- ja köögiviljasektoris, ⁽²⁾ eriti selle artikli 138 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

Määruses (EÜ) nr 1580/2007 on sätestatud vastavalt mitme-poolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voozu tulemustele kriteeriumid, mille alusel kehtestab komisjon kindlad impordiväärtused kolmandatest riikidest importimisel kõnealuse määruse XV lisa A osas osutatud toodete ja ajavahemike puhul,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Käesoleva määruse lisas määratakse kindlaks määruse (EÜ) nr 1580/2007 artikliga 138 ette nähtud kindlad impordiväärtused.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub 27. jaanuaril 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2010

*Komisjoni nimel,
presidendi eest**põllumajanduse ja maaelu arenduse peadirektor*

Jean-Luc DEMARTY

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.⁽²⁾ ELT L 350, 31.12.2007, lk 1.

LISA

Kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril

(EUR/100 kg)

CN-kood	Kolmanda riigi kood ⁽¹⁾	Kindel impordiväärtus
0702 00 00	JO	73,2
	MA	73,3
	TN	116,4
	TR	108,9
	ZZ	93,0
0707 00 05	MA	78,1
	TR	128,9
	ZZ	103,5
0709 90 70	MA	136,3
	TR	129,5
	ZZ	132,9
0805 10 20	EG	48,5
	IL	54,1
	MA	53,5
	TN	53,5
	TR	54,8
	ZZ	52,9
0805 20 10	IL	191,1
	MA	75,7
	ZZ	133,4
0805 20 30, 0805 20 50, 0805 20 70, 0805 20 90	CN	54,7
	EG	69,7
	IL	72,0
	JM	106,6
	MA	91,0
	PK	46,5
	TR	87,4
	ZZ	75,4
0805 50 10	EG	71,2
	IL	88,7
	TR	70,1
	ZZ	76,7
0808 10 80	CA	75,7
	CL	60,5
	CN	72,0
	MK	24,7
	US	121,9
	ZZ	71,0
0808 20 50	CN	72,3
	US	115,4
	ZZ	93,9

⁽¹⁾ Riikide nomenklatuur on sätestatud komisjoni määruuses (EÜ) nr 1833/2006 (ELT L 354, 14.12.2006, lk 19). Kood „ZZ” tähistab „muud päritolu”.

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 76/2010,**26. jaanuar 2010,****millega muudetakse teatavate suhkrusektori toodete suhtes 2009/10. turustusaastaks määrusega (EÜ) nr 877/2009 kehtestatud tüüpilisi hindu ja täiendavaid impordimakse**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) ⁽¹⁾,

võttes arvesse komisjoni 30. juuni 2006. aasta määrust (EÜ) nr 951/2006, millega kehtestati nõukogu määruse (EÜ) nr 318/2006 üksikasjalikud rakenduseeskirjad kolmandate riikidega kauplemise suhtes suhkrusektoris, ⁽²⁾ eriti selle artikli 36 lõike 2 teise lõigu teist lauset,

ning arvestades järgmist:

- (1) Valge suhkru, toorsuhkru ja teatavate siirupite tüüpilised hinnad ja täiendavad impordimaksud 2009/2010. turus-

tusaastaks on kehtestatud komisjoni määrusega (EÜ) nr 877/2009. ⁽³⁾ Neid hindu ja tollimakse on viimati muudetud komisjoni määrusega (EL) nr 69/2010 ⁽⁴⁾.

- (2) Praegu komisjoni käsutuses olevast teabest lähtuvalt tuleks eespool osutatud hindu ja makse muuta määruses (EÜ) nr 951/2006 sätestatud eeskirjade kohaselt,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 951/2006 artiklis 36 osutatud toodetele määrusega (EÜ) nr 877/2009 kehtestatud tüüpilisi hindu ja täiendavaid impordimakse 2009/10. turustusaastaks muudetakse käesoleva määruse lisa kohaselt.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub 27. jaanuaril 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2010

*Komisjoni nimel,
presidendi eest*

põllumajanduse ja maaelu arenduse peadirektor

Jean-Luc DEMARTY

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 178, 1.7.2006, lk 24.

⁽³⁾ ELT L 253, 25.9.2009, lk 3.

⁽⁴⁾ ELT L 19, 23.1.2010, lk 3.

LISA

Valge suhkru, toorsuhkru ja CN-koodi 1702 90 95 alla kuuluvate toodete muudetud tüüpilised hinnad ja täiendavad impordimaksud, mida kohaldatakse alates 27. jaanuarist 2010

(EUR)

CN-kood	Tüüpiline hind kõnealuse toote 100 kg netomassi kohta	Täiendav imporditollimaks kõnealuse toote 100 kg netomassi kohta
1701 11 10 ⁽¹⁾	49,07	0,00
1701 11 90 ⁽¹⁾	49,07	0,18
1701 12 10 ⁽¹⁾	49,07	0,00
1701 12 90 ⁽¹⁾	49,07	0,00
1701 91 00 ⁽²⁾	53,94	1,29
1701 99 10 ⁽²⁾	53,94	0,00
1701 99 90 ⁽²⁾	53,94	0,00
1702 90 95 ⁽³⁾	0,54	0,20

⁽¹⁾ Kindlaksmääratud hind määruse (EÜ) nr 1234/2007 IV lisa III punktis määratletud standardkvaliteedi puhul.

⁽²⁾ Kindlaksmääratud hind määruse (EÜ) nr 1234/2007 IV lisa II punktis määratletud standardkvaliteedi puhul.

⁽³⁾ Kindlaksmääratud hind 1 % saharoosisalduse puhul.

IV

(EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid)

NÕUKOGU OTSUS,

26. november 2009,

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel

(2010/48/EÜ)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 13 ja 95 koostoimes artikli 300 lõike 2 esimese lõigu teise lausega ja artikli 300 lõike 3 esimese lõiguga,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu volitas 2004. aasta mais komisjoni pidama Euroopa Ühenduse nimel läbirääkimisi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste ja väärikuse kaitse ning edendamise konventsiooni (edaspidi „ÜRO konventsioon“) üle.

(2) ÜRO Peaassamblee võttis ÜRO konventsiooni vastu 13. detsembril 2006 ning see jõustus 3. mail 2008. aastal.

(3) ÜRO konventsioonile kirjutati ühenduse nimel alla 30. märtsil 2007, eeldusel et see sõlmitakse hilisemal kuupäeval.

(4) ÜRO konventsioon on puuetega inimeste õiguste edendamise ja kaitse oluline ja tõhus tugisammas Euroopa Liidus, mida peavad väga tähtsaks nii ühendus kui selle liikmesriigid.

(5) Seetõttu tuleks ÜRO konventsioon ühenduse nimel niipea kui võimalik heaks kiita.

(6) Heakskiitmisega peaks siiski kaasnema Euroopa Ühenduse esitatav reservatsioon ÜRO konventsiooni artikli 27 lõike 1 kohta teatamaks, et ühendus sõlmib ÜRO konventsiooni, ilma et see mõjutaks nõukogu direktiivi 2000/78/EÜ ⁽²⁾ artikli 3 lõikes 4 sätestatud ühenduse õigusel põhinevat liikmesriikide õigust mitte kohaldada relvajõudude puhul võrdse kohtlemise põhimõtet puude alusel.

(7) ÜRO konventsiooniga hõlmatavad valdkonnad kuuluvad nii ühenduse kui ka liikmesriikide pädevusse. Seega peaksid ühendus ja liikmesriigid saama konventsiooni osalisteks, et täita koos ÜRO konventsioonis ette nähtud kohustusi ning kasutada kooskõlastatud viisil neile kõnealuse konventsiooniga antud õigusi jagatud pädevusega valdkondades.

(8) Ametliku kinnituskirja hoiule andmisel peaks ühendus konventsiooni artikli 44 lõike 1 kohaselt hoiule andma ka deklaratsiooni, milles piiritletakse need konventsiooniga reguleeritavad küsimused, milles liikmesriigid on pädevuse talle üle andnud,

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

1. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon kiidetakse käesolevaga ühenduse nimel heaks, eeldusel et kohaldatakse konventsiooni artikli 27 lõiget 1 käsitlevat reservatsiooni.

2. ÜRO konventsiooni tekst on esitatud käesoleva otsuse I lisas.

Reservatsiooni tekst on esitatud käesoleva otsuse III lisas.

⁽¹⁾ 27. aprilli 2009. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16.

Artikkel 2

1. Nõukogu eesistujal on õigus määrata isik(ud), kes on volitatud Euroopa Ühenduse nimel andma hoiule ametliku kinnituskirja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile vastavalt ÜRO konventsiooni artiklitele 41 ja 43.

2. Ametlikku kinnituskirja hoiule andes annab/annavad määratud isik(ud) kooskõlas konventsiooni artikli 44 lõikega 1 hoiule ka käesoleva otsuse II lisas esitatud pädevusdeklaratsiooni ja käesoleva otsuse III lisas esitatud reservatsiooni.

Artikkel 3

Ühenduse pädevusse kuuluvates küsimustes ja ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust on komisjonil keskne roll ÜRO konventsiooni rakendamise seotud küsimustes vastavalt ÜRO konventsiooni artikli 33 lõikele 1. Enne ametliku kinnituskirja hoiuleandmist ühenduse nimel sätestatakse käitumisjuhendis keske rolli täitja ülesannete asjakohased üksikasjad.

Artikkel 4

1. Komisjon esindab ühendust ühenduse ainupädevusse kuuluvates küsimustes ÜRO konventsiooniga loodud organite istungitel, eelkõige artiklis 40 nimetatud osalisriikide konverentsil, ja tegutseb ühenduse nimel küsimustes, mis kuuluvad nende organite pädevusse.

2. Ühenduse ja liikmesriikide jagatud pädevusse kuuluvates küsimustes määravad komisjon ja liikmesriigid eelnevalt kindlaks asjakohase korra ühenduse seisukoha esindamiseks ÜRO konventsiooniga loodud organite istungitel. Selle esindamise üksikasjad sätestatakse käitumisjuhendis, milles lepitakse kokku enne ametliku kinnituskirja hoiuleandmist ühenduse nimel.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud istungitel teevad komisjon ja liikmesriigid vajaduse korral eelnevalt ühenduse asjaomaste institutsioonidega konsulteerides tihedat koostööd, eelkõige järelevalve, aruandluse ja hääletamiskorraga seotud küsimustes. Tiheda koostöö tagamise korda käsitletakse samuti lõikes 2 nimetatud käitumisjuhendis.

Artikkel 5

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 26. november 2009

Nõukogu nimel
eesistuja
J. BJÖRKLUND

I LISA

PUUETEGA INIMESTE ÕIGUSTE KONVENTSIOON

Preambul

KÄESOLEVA KONVENTSIOONI OSALISRIIGID,

- a) meenutades Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas väljakuulutatud põhimõtteid, mille kohaselt vabaduse õigluse ja üldise rahu aluseks on inimühiskonna kõigi liikmete väärikuse ja väärtuse ning võrdsete ja võõrandamatute õiguste tunnustamine;
- b) tunnistades, et Ühinenud Rahvaste Organisatsioon on inimõiguste ülddeklaratsioonis ja rahvusvahelistes inimõiguskonventsioonides välja kuulutanud ja kokku leppinud, et igatüül on õigus kõigile neis esitatud õigustele ja vabadustele ilma mis tahes vahetegemiseta;
- c) kinnitades kõikide inimõiguste ja põhivabaduste universaalsust, jagamatust, vastastikust sõltuvust ja seoseid ning nende tagamise vajalikkust puuetega inimestele ilma igasuguse diskrimineerimiseta;
- d) meenutades majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, rahvusvahelist konventsiooni rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, piinamise ning muude julmade, ebainimlike või inimväärikust alandavate kohtlemis- ja karistamisviiside vastast konventsiooni, lapse õiguste konventsiooni ning konventsiooni võõrtöötajate ja nende perekonnaliikmete õiguste kaitse kohta;
- e) tunnistades, et puue on ajas muutuv mõiste ning et puue on vaegustega isikute ning suhtumuslike ja keskkondlike takistuste vastasmõju tagajärg, mis takistab nende isikute täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsel alusel;
- f) tunnistades ülemaailmses tegevuskavas puuetega inimeste osas ja puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomise standardreeglites sisalduvate põhimõtete ja poliitikasuuniste tähtsust poliitikate, kavade, programmide ja meetmete edendamiseks, sõnastamiseks ja hindamiseks riiklikul, regionaalsel ja rahvusvahelisel tasandil, et luua puuetega inimestele veel rohkem võrdseid võimalusi;
- g) rõhutades, kui võrd oluline on puudeprobleemide süvalaiendamise kajastamine asjaomaste säästva arengu strateegiatega osana;
- h) tunnistades samuti, et isiku diskrimineerimine mis tahes puude alusel on inimese loomupärase väärikuse ja väärtuse põhimõtte rikkumine;
- i) tunnistades lisaks puudega inimeste mitmekesisust;
- j) tunnistades vajadust edendada ja kaitsta kõigi puuetega inimeste inimõigusi, sealhulgas erihoolsust vajavate inimeste inimõigusi;
- k) olles mures, et vaatamata mitmetele sellealastele dokumentidele ja algatustele, kohtavad puuetega inimesed endiselt takistusi oma osalusele ühiskonnaelus võrdsete ühiskonnaliikmetena ning nende inimõigusi rikutakse kõigis maailma osades;
- l) tunnistades rahvusvahelise koostöö tähtsust puuetega inimeste elutingimuste parandamiseks kõigis riikides, eriti arenevates riikides;
- m) tunnistades väärtuslikku panust, mida puuetega inimesed praegu ja potentsiaalselt annavad oma kogukondade üldisesse heaolusse ja mitmekesisusse ning et puuetega inimeste inimõiguste ja põhivabaduste teostamise ning täieliku osaluse edendamine suurendab nende ühiskonda kuuluvuse tunnet ja toob kaasa olulisi edusamme ühiskonna inimlikus, sotsiaalses ja majanduslikus arengus ja vaesuse kõrvaldamises;
- n) tunnistades, milline tähtsus on puuetega inimeste jaoks nende isiklikul autonoomial ja iseseisvusel, kaasa arvatud vabadusel langetada ise oma valikuid;
- o) arvestades, et puuetega inimestel peab olema võimalus osaleda aktiivselt poliitikate ja programmide kohta otsuste tegemises, kaasa arvatud neid otseselt puudutavates küsimustes;
- p) olles mures puuetega inimeste ees seisvate raskete tingimuste pärast, kui nad peavad kokku puutuma mitmesuguste või diskrimineerimise raskete vormidega rassi, nahavärvi, soo, keele, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, rahvusliku, etnilise, piirkondliku või sotsiaalse päritolu, varandusliku seisuga, sünastaatuse, vanuse või muu asjaolu alusel;

- q) tunnistades, et puuetega naistel ja tüdrukutel on sageli suurem oht langeda kodus või väljaspool seda vägivalda, ülekohtu või kuritarvituse, hooletusse jätmise või hooletu kohtlemise, väärkohtlemise või ekspluateerimise ohvriks;
- r) tunnistades, et puuetega lastel peab olema võimalus teostada kõiki inimõigusi ja põhivabadusi võrdsetel alustel teiste lastega ning meenutades osalisriikide sellekohaseid kohustusi, mille nad on endale võtnud lapse õiguste konventsiooniga;
- s) rõhutades vajadust viia soolise võrdsuse põhimõtte sisse kõigisse jõupingutustesse puuetega inimeste inimõiguste ja põhivabaduste teostamise edendamiseks;
- t) tuues esile tööga, et suurem osa puuetega inimestest elab vaesuses, ning mõistes sellega seoses tungivat vajadust otsida lahendusi vaesuse negatiivse mõju vähendamiseks puuetega inimestele;
- u) pidades meeles, et Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas sisalduvate eesmärkide ja põhimõtete austamisel tuginevad rahu ja julgeoleku tingimused, samuti kehtivate inimõigusdokumentide järgimine on mõõdapääsmatu, et tagada puuetega inimeste täielik kaitse, eriti relvakonfliktide ja võõrokupatsiooni korral;
- v) tunnistades, et puuetega inimestele kõigi inimõiguste ja põhivabaduste teostamise võimaldamiseks on tähtis tagada nende ligipääs füüsilisele, sotsiaalsele, majanduslikule ja kultuurilisele keskkonnale, tervishoiule ja haridusele ning teabele ja suhtlusvahenditele;
- w) saades aru, et isik, kellel on kohustusi teiste isikute ja oma kogukonna ees, peab püüdma edendada ja austada rahvusvahelises inimõiguste deklaratsioonis tunnustatud õigusi;
- x) olles veendunud selles, et perekond on ühiskonna loomulik ja põhiline rakuke ning tal on õigus ühiskonna ja riigi kaitsele ning et puuetega inimesed ja nende perekonnaliikmed peavad saama vajalikku kaitset ja abi, et võimaldada perekondadel kaasa aidata puuetega inimeste õiguste täielikule ja võrdsele teostamisele;
- y) olles veendunud selles, et puuetega inimeste õiguste ja väärkuse edendamise ja kaitse laiahaardeline ja terviklik rahvusvaheline konventsioon annab olulise panuse puuetega inimeste ühiskondlikult märksa ebasoodsama olukorra parandamisse ning edendab nende võrdsete võimalustega osalust kodanikuühiskonna, poliitika-, majandus-, sotsiaal- ja kultuurielu valdkondades nii arenevates kui ka arenenud riikides,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

Artikkel 1

Eesmärk

Konventsiooni eesmärk on edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset teostamist kõigi puuetega inimeste poolt ning edendada lugupidamist nende loomupärase väärkuse suhtes.

Puuetega inimeste mõiste hõlmab isikuid, kellel on pikaajaline füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline vaegus, mis võib koostoimel erinevate takistustega tõkestada nende täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel.

Artikkel 2

Mõisted

Konventsioonis kasutatakse järgmisi mõisteid:

„suhtlusvahend” – hõlmab keeli, visuaalset teksti, reljeefset punktkirja, kompimise teel tajutavaid suhtlusvahendeid, suurt kirja, juurdepääsetavat multimeediat, samuti kirjalikke, helilisi, lihtsas keeles, ette loetud, augmentatiivseid ja alternatiivseid suhtluse viise, vahendeid ja vorminguid, kaasa arvatud juurdepääsetavat info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat;

„keel” – hõlmab kõneldavaid ja viipekeeli, samuti muid mitte kõneldavate keelte vorme;

„diskrimineerimine puude alusel” – puude alusel toimuv mis tahes vahetegemine, välistamine või piiramine, mille eesmärk või tagajärg on kõigi inimõiguste ja põhivabaduste teistega võrdsetel alustel tunnustamise, teostamise või kasutamise tõkestamine või tühistamine poliitika-, majandus-, sotsiaal-, kultuuri-, kodanikuühiskonna või mis tahes muus valdkonnas. See hõlmab kõiki diskrimineerimise vorme, kaasa arvatud põhjendatud ümberkorralduste tegemisest keeldumine;

„põhjendatud ümberkorraldused” – vajalikud ja asjakohased teisendused ja kohandused, mis ei ole eproportsionaalselt ega liigselt koormavad ning on konkreetsel juhul vajalikud, et tagada puuetega inimestele kõigi inimõiguste ja põhivabaduste teostamine või kasutamine teistega võrdsel alusel;

„universaalne disain” – toodete, keskkonna, programmide ja teenuste disainimine sellisel viisil, mis muudab nad suurimal võimalikul määral kõigile inimestele kasutatavaks, ilma et oleks vaja teha kohandusi või kasutada eridisaini. Universaalne disain ei välista vajadusel abiseadmete valmistamist kindlatele puuetega inimeste rühmadele.

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

Konventsiooni põhimõtted on järgmised:

- a) austus inimeste loomupärase väärikuse, individuaalse autonoomia, kaasa arvatud vabadus ise oma valikuid langetada, ja iseseisvuse suhtes;
- b) mittediskrimineerimine;
- c) täielik ja tõhus osalemine ja kaasatus ühiskonnaelus;
- d) austus erinevuste suhtes ning puuetega inimeste tunnustamine inimeste mitmekesisuse ja inimkonna osana;
- e) võrdsed võimalused;
- f) juurdepääsetavus;
- g) meeste ja naiste võrdsus;
- h) austus puuetega laste arenevate võimete suhtes ning austus puuetega laste õiguse suhtes säilitada oma identiteet.

Artikkel 4

Üldkohustused

1. Osalisriigid kohustuvad tagama ja edendama kõigi puuetega inimeste kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku teostamist ilma mis tahes diskrimineerimiseta puude alusel. Selle eesmärgi saavutamiseks kohustuvad osalisriigid:

- a) rakendama kõiki asjakohaseid seadusandlikke, halduslikke ja muid abinõusid, et tagada käesolevas konventsioonis tunnustatud õiguste teostamine;
- b) rakendama kõiki asjakohaseid abinõusid, kaasa arvatud seadusandluses, et muuta või tühistada olemasolevad seadused, määrused, tavad ja praktikad, mis on puuetega inimeste suhtes diskrimineerivad;
- c) arvestama puuetega inimeste inimõiguste kaitse ja edendamise poliitika ja kõigis programmides;
- d) hoiduma mis tahes tegevusest või praktikast, mis ei ole kooskõlas käesoleva konventsiooniga, ning tagama, et ametivõimud ja riiklikud institutsioonid tegutseksid vastavalt käesolevale konventsioonile;
- e) rakendama kõiki asjakohaseid abinõusid, et kõrvaldada diskrimineerimine puude alusel kõigi isikute, organisatsioonide ja eraettevõtete tegevusest;
- f) algatama või edendama teadus- ja arendustööd, et välja töötada käesoleva konventsiooni artiklis 2 määratletud universaalse disaini põhimõtetele vastavaid kaupu, teenuseid, seadmeid ja rajatisi, mis vajaksid puuetega inimeste vajaduste rahuldamiseks võimalikult vähe kohandamist ja kulutusi, edendama nende kättesaadavust ja kasutamist ning edendama universaalse disaini põhimõtte lisamist standarditele ja suunistele;
- g) algatama või edendama teadus- ja arendustööd uute tehnoloogiate valdkonnas ning edendama nende tehnoloogiate kättesaadavust ja kasutamist, kaasa arvatud puuetega inimestele sobivad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad, liikumise abivahendid, seadmed ja abistavad tehnoloogiad, eelistades kättesaadava hinnaga tehnoloogiaid;

- h) andma puuetega inimestele kättesaadavat teavet liikumise abivahendite, seadmete ja abistavate tehnoloogiate, sealhulgas uue tehnoloogia, samuti muude abivormide, tugiteenuste ja -rajatiste kohta;
- i) edendama puuetega inimestega töötavate spetsialistide ja töötajate väljaõpet konventsioonis tunnustatud õiguste valdkonnas, et parandada nende õigustega tagatud abi ja teenuste osutamist.
2. Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste osas kohustub iga osalisriik rakendama kõigi enda käsutuses olevate ressursside piires ja vajadusel rahvusvahelise koostöö raames abinõusid eesmärgiga saavutada järk-järgult nende õiguste täielik teostamine, kahjustamata sealjuures nende käesolevas konventsioonis sisalduvate kohustuste täitmist, mida tuleb rahvusvahelise õiguse järgi viivitamata täita.
3. Konventsiooni täitmiseks vajalike õigusaktide ja poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel, samuti muudes puuetega inimestega seotud otsustusprotsessides kohustuvad osalisriigid pidama puuetega inimestega tihedaid konsultatsioone ning kaasama puuetega inimesed, sealhulgas ka puuetega lapsed, aktiivselt nendesse protsessidesse asjaomaste esindusorganisatsioonide kaudu.
4. Käesolev konventsioon ei mõjuta selliseid osalisriigi õiguses või osalisriigis kehtivas rahvusvahelises õiguses sisalduvaid sätteid, mis soodustavad puuetega inimeste õiguste teostamist rohkem kui käesolev konventsioon. Keelatud on piirata või kitsendada mis tahes inimõigusi ja põhivabadusi, mida käesoleva konventsiooni osalisriik on tunnustanud või mis seal õiguse, konventsioonide, eeskirjade või tavade alusel kehtivad, tuues ettekäändeks, et käesolev konventsioon selliseid õigusi või vabadusi ei tunnusta või tunnustab neid vähemal määral.
5. Käesoleva konventsiooni sätteid laienevad liitriikide kõigile osadele ilma mis tahes kitsenduste või eranditeta.

Artikkel 5

Võrdsus ja mittediskrimineerimine

1. Osalisriigid tunnistavad, et kõik inimesed on seaduse ees võrdsed ning neil on ilma mingi diskrimineerimiseta õigus võrdsele seadusest tulenevale kaitsele ja soodustusele.
2. Osalisriigid keelustavad mis tahes diskrimineerimise puude alusel ning tagavad puuetega inimestele võrdse ja tõhusa õigusliku kaitse mis tahes alustel toimuva diskrimineerimise eest.
3. Võrdsuse edendamiseks ja diskrimineerimise kõrvaldamiseks astuvad osalisriigid kõiki asjakohaseid samme, et tagada põhjendatud ümberkorralduste tegemine.
4. Konventsiooni mõistes ei loeta diskrimineerimiseks eriabinõusid, mis on vajalikud, et kiirendada puuetega inimeste võrdsuse saavutamist või see tegelikult saavutada.

Artikkel 6

Puuetega naised

1. Osalisriigid tunnistavad, et puuetega naiste ja tüdrukute suhtes esineb mitmekordset diskrimineerimist ning rakendavad selles osas abinõusid, et tagada neile kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik ja võrdne teostamine.
2. Osalisriigid rakendavad kõiki asjakohaseid abinõusid, et tagada naiste täielik areng, nende olukorra parandamine ja neile tegutsemisõiguste andmine, et tagada neile konventsioonis sätestatud inimõiguste ja põhivabaduste kasutamine ja teostamine.

Artikkel 7

Puuetega lapsed

1. Osalisriigid rakendavad kõiki vajalikke abinõusid, et tagada puuetega lastele kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik teostamine teiste lastega võrdsel alustel.
2. Kõigis puuetega lastega seotud tegevustes peavad esmaseks kaalutluseks olema lapse parimad huvid.
3. Osalisriigid tagavad, et puuetega lastel oleks õigus vabalt väljendada oma seisukohti kõigis neid puudutavates küsimustes ja nende seisukohtadele omistataks piisavalt kaalu vastavalt nende vanusele ja küpsusele teiste lastega võrdsel alustel ning et nad saaksid selle õiguse teostamiseks oma puudele ja vanusele vastavat abi.

Artikkel 8

Teadlikkuse suurendamine

1. Osalisriigid kohustuvad rakendama koheseid, tõhusaid ja asjakohaseid abinõusid, et:
  - a) suurendada kogu ühiskonnas, kaasa arvatud perekonna tasandil, teadlikkust puuetega inimeste küsimustes ning soodustada austust puuetega inimeste õiguste ja väärikuse suhtes;
  - b) võidelda kõigil elualadel puuetega inimesi käsitlevate, sealhulgas sool ja vanusel põhinevate stereotüüpide, eelarvamuste ja kahjulike praktikate vastu;
  - c) edendada teadlikkust puuetega inimeste võimetest ja panusest.
2. Selle eesmärgi saavutamiseks ette nähtud abinõude hulka kuulub:
  - a) tõhusate teadlikkuse suurendamise kampaaniate algatamine ja käigus hoidmine, nii et need:
    - i) kasvataks arusaamist puuetega inimeste õigustest;
    - ii) edendaks puuetega inimestest positiivsema pildi ja suurema ühiskondliku teadlikkuse kujunemist;
    - iii) edendaks puuetega inimeste oskuste, väärtuste ja võimete, samuti nende poolt töökohal ja tööturul antava panuse tunnustamist;
  - b) puuetega inimeste suhtes lugupidava suhtumise soodustamine kõigil haridussüsteemi tasanditel, kaasa arvatud juba noores eas ka kõigis lastes;
  - c) kõigi meediaorganite kannustamine, et nad kujutaksid puuetega inimesi viisil, mis vastab käesoleva konventsiooni eesmärgile;
  - d) puuetega inimesi ja nende õigusi käsitlevate teadlikkust suurendavate koolitusprogrammide edendamine.

Artikkel 9

Juurdepääsetavus

1. Selleks et anda puuetega inimestele võimalus iseseisvaks eluks ja täielikuks osaluseks kõigis eluvaldkondades, rakendavad osalisriigid asjakohaseid abinõusid, millega puuetega inimestele tagatakse teistega võrdsel alusel juurdepääs füüsilisele keskkonnale, transpordile, teabele ja suhtlusvahenditele, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatele ja -süsteemidele, ning muudele avalikele rajatistele ja teenustele nii linna- kui ka maapiirkondades. Neid abinõusid, mille raames tehakse kindlaks ja kõrvaldatakse juurdepääsu raskendavad ja tõkestavad asjaolud, kohaldatakse muu hulgas järgmiste valdkondade suhtes:
  - a) ehitised, teed, transport ja muud sise- ja välisrajatised, kaasa arvatud koolid, eluasemed, arstiabiastutused ja töökohad;
  - b) teave, suhtlusvahendid ja muud teenused, kaasa arvatud elektroonilised ja hädaabiteenused.
2. Samuti rakendavad osalisriigid asjakohaseid abinõusid selleks, et:
  - a) välja töötada ja kehtestada avalikele rajatistele ja teenustele juurdepääsu miinimumnõuded ja juhendid ning kontrollida nende täitmist;
  - b) tagada, et avalikke rajatise ja teenuseid pakkuvad eraõiguslikud isikud arvestaksid puuetega inimeste nende juurdepääsu kõigi aspektidega;
  - c) pakkuda huvirühmadele puuetega inimeste juurdepääsuprobleeme käsitlevat koolitust;
  - d) panna ühiskondlikes hoonetes ja muudes rajatistes välja tähistused reljeefses punktikirjas ja muudes kergesti loetavates ja arusaadavates vormides;
  - e) võimaldada abipersonali ja vahendajate, kaasa arvatud talutajate, ettelugejate ja kutseliste viipekeele tõlkide kasutamist, et soodustada juurdepääsu ühiskondlikele hoonetele ja muudele rajatistele;

- f) edendada muid asjakohaseid puuetega inimestele osutatava abi ja toe vorme, et tagada neile juurdepääs teabele;
- g) edendada puuetega inimeste juurdepääsu uutele info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatele ja -süsteemidele, kaasa arvatud Internetile;
- h) edendada juurdepääsetavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate ja -süsteemide varajast väljatöötamist, tootmist ja levitamist, et need muutuksid kättesaadavaks võimalikult väikeste kulutustega.

Artikkel 10

Õigus elule

Osalisriigid kinnitavad veel kord, et igal inimesel on võõrandamatu õigus elule, ning rakendavad kõiki vajalikke abinõusid, et tagada selle õiguse teostamine puuetega inimeste jaoks teistega võrdsetel alustel.

Artikkel 11

Ohuolukorrad ja humanitaarsed eriolukorrad

Osalisriigid rakendavad kooskõlas oma rahvusvahelisest õigusest, kaasa arvatud rahvusvahelisest humanitaarõigusest ja inimõigustest tulenevate kohustustega kõiki vajalikke abinõusid, et tagada puuetega inimeste kaitse ja ohutus ohuolukordades, kaasa arvatud relvakonfliktid, humanitaarsed eriolukorrad ja loodusõnnetused.

Artikkel 12

Võrdne tunnustamine seaduse ees

1. Osalisriigid kinnitavad veel kord, et puuetega inimestel on õigus olla kõikjal seaduse ees isikutena tunnustatud.
2. Osalisriigid tunnistavad, et puuetega inimestel on õigus- ja teovõime kõigis eluvaldkondades teistega võrdsetel alustel.
3. Osalisriigid rakendavad asjakohaseid abinõusid, et võimaldada puuetega inimestel kasutada oma õigus- ja teovõime teostamiseks vajalikku abi.
4. Osalisriigid tagavad, et kõik õigus- ja teovõime teostamisega seotud abinõud pakuvad asjakohast ja tõhusat kaitset kuritarvituse eest vastavalt rahvusvahelistele inimõigustele. Selline kaitse peab tagama, et õigus- ja teovõime teostamisega seotud abinõud austavad isiku õigusi, tahet ja eelistusi, ei sisalda huvide konflikti ega lubamatut mõjutamist, on proportsionaalsed ja vastavad isiku olukorrale, neid kohaldatakse ainult lühima võimaliku aja vältel ning need vaatab regulaarselt läbi pädev, sõltumatu ja erapooletu asutus või kohtuorgan. Kaitse peab olema proportsionaalne sellega, mil määral sellised abinõud mõjutavad isiku õigusi ja huve.
5. Kui käesoleva artikli sätetest ei tulene teisiti, rakendavad osalisriigid kõiki asjakohaseid ja tõhusaid abinõusid, et tagada puuetega inimestele võrdne õigus omada või pärida vara, korraldada ise oma rahaasju ning omada võrdset ligipääsu pangalaenule, hüpoteekidele ja muudele rahakrediidi vormidele, ning tagavad, et puuetega inimestel ei võetaks omavoliliselt nende vara.

Artikkel 13

Juurdepääs õigusemõistmisele

1. Osalisriigid tagavad puuetega inimestele teistega võrdsetel alustel juurdepääsu õigusemõistmisele, võimaldades ka menetluslikke või vanusele vastavaid ümberkorraldusi, et hõlbustada nende otsest ja kaudset osalemist muu hulgas ka tunnistajatena kõigis kohtumenetlustes, kaasa arvatud juurdluses ja muudes ettevalmistavates etappides.
2. Selleks et aidata tagada puuetega inimestele tõhusat juurdepääsu õigusemõistmisele, edendavad osalisriigid sellekohast väljaõpet, mida antakse õigusemõistmise alal töötavatele isikutele, kaasa arvatud politsei- ja vanglatöötajatele.

Artikkel 14

Vabadus ja isikupuutumatus

1. Osalisriigid tagavad puuetega inimestele teistega võrdsetel alustel:
  - a) võimaluse kasutada oma õigust vabadusele ja isikupuutumatussele;

b) tingimused, kus neilt ei võeta vabadust ebaseaduslikult või omavoliliselt, ning kus mis tahes kujul vabaduse võtmine vastab seadustele ning puude olemasolu ei ole ühelgi juhul vabaduse võtmise põhjuseks.

2. Osalisriigid tagavad, et kui puuetega inimestel võetakse vabadus mis tahes menetluse abil, on neil teistega võrdsetel alustel õigus rahvusvahelistest inimõigustest tulenevatele tagatistele ning neid koheldakse kooskõlas käesoleva konventsiooni eesmärkide ja põhimõtetega, tehes muu hulgas ka põhjendatud ümberkorraldusi.

Artikkel 15

Kaitse piinamise ja julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise eest

1. Kellegi suhtes ei tohi rakendada piinamist ega julma, ebainimlikku või tema inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist. Eriti ei tohi kellegi peal ilma tema vabatahtliku nõusolekuta teha meditsiinilisi või teaduslikke katseid.

2. Osalisriigid rakendavad kõiki tõhusaid seadusandlikke, halduslikke, kohtulikke ja muid abinõusid, et teiste inimestega võrdsetel alustel vältida puuetega inimeste suhtes piinamise või julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise rakendamist.

Artikkel 16

Kaitse ekspluateerimise, vägivalda ja väärkohtlemise eest

1. Osalisriigid rakendavad kõiki asjakohaseid seadusandlikke, halduslikke, sotsiaalseid, hariduslikke ja muid abinõusid, et kaitsta puuetega inimesi nii kodus kui ka väljaspool kodu kõigi ekspluateerimise, vägivalda ja väärkohtlemise vormide eest, kaasa arvatud sooga seotud aspektid.

2. Samuti rakendavad osalisriigid kõiki asjakohaseid abinõusid, et vältida kõiki ekspluateerimise, vägivalda ja väärkohtlemise vorme, tagades muu hulgas puuetega inimestele, nende perekondadele ja hooldajatele abi ja toe nende soo ja vanusega seotud küsimustes, levitades sealhulgas ka teavet ja teadmisi selle kohta, kuidas ekspluateerimise, vägivalda ja väärkohtlemise juhtumeid vältida, ära tunda ja nendest teatada. Osalisriigid tagavad, et kaitseteenused arvestavad isiku vanuse, soo ja puude eripäraga.

3. Selleks et vältida ekspluateerimise, vägivalda ja väärkohtlemise mis tahes vormide esinemist, tagavad osalisriigid, et kõiki puuetega inimeste teenendamiseks mõeldud rajatise ja programme jälgivad tõhusalt sõltumatud asutused.

4. Osalisriigid rakendavad kõiki asjakohaseid abinõusid, et edendada mis tahes vormis ekspluateerimise, vägivalda või väärkohtlemise ohvriks langenud puuetega inimeste füüsilist, tunnetuslikku ja psühholoogilist tervenemist, taastumist ja sotsiaalset integratsiooni, osutades muu hulgas ka kaitseteenuseid. Selline tervenemine ja taasintegreerumine peab toimuma keskkonnas, mis toetab isiku tervist, heaolu, eneseaustust, väärikust ja iseseisvust ning arvestab sooliste ja ealiste vajadustega.

5. Osalisriigid kehtestavad tõhusad õigusaktid ja poliitika, kaasa arvatud naise ja lapsi käsitlevad õigusaktid ja poliitika, mis tagavad puuetega inimeste suhtes toimunud ekspluateerimise, vägivalda või väärkohtlemise juhtumite kindlaksteigmise, uurimise ja vajaduse korral kohtu alla andmise.

Artikkel 17

Isikupuutumuse kaitse

Puuetega inimestel on teistega võrdsetel alustel õigus kehalisele ja vaimsele puutumatussele.

Artikkel 18

Liikumise ja riikliku kuuluvuse vabadus

1. Osalisriigid tunnistavad puuetega inimeste õigust liikumisvabadusele, vabadusele valida elukohta ning omada kodakondsust teistega võrdsetel alustel, tagades puuetega inimestele muu hulgas:

- a) õiguse kodakondsust omandada ja muuta ning keelu kodakondsust omavoliliselt või puude alusel ära võtta;
- b) tingimused, kus neilt ei võeta puude alusel võimalust saada, omada ja kasutada oma kodakondsust või isikut tõendavaid dokumente või kasutada seonduvaid menetlusi, näiteks immigratsioonimenetlust, mis võib olla vajalik liikumisvabaduse õiguse teostamiseks;
- c) võimaluse lahkuda mis tahes riigist, kaasa arvatud nende enda riigist;
- d) tingimused, kus neilt ei võeta omavoliliselt või puude alusel õigust siseneda oma riiki.

2. Puudega lapsed registreeritakse vahetult pärast sündi ning neil on sünnihetkest alates õigus nimele ja kodakondsusele, samuti õigus suurimal võimalikul määral tunda oma vanemaid ja saada vanemlikku hoolitsust.

Artikkel 19

Iseseisev elu ja kogukonda kaasamine

Konventsiooni osalisriigid tunnistavad kõigi puuetega inimeste võrdset õigust elada kogukonnas ning omada teistega võrdseid valikuid ning rakendavad tõhusaid ja asjakohaseid abinõusid, et võimaldada puuetega inimestel seda õigust teostada ning soodustada nende kaasamist kogukonda ja selles osalemist, tagades muu hulgas, et:

- a) puuetega inimestel on teistega võrdsel alusel võimalus valida oma elukohta ning seda, kus ja kellega nad elavad, ning neil ei ole kohustust järgida teatud kindlat elukorraldust;
- b) puuetega inimestel on juurdepääs mitmetele kodustele, elukohajärgsetele ja muudele kogukonna tugiteenustele, kaasa arvatud elamise toetuseks vajalik kõrvalabi ning kogukonda kaasamine, et vältida isolatsiooni ja kogukonnast eraldamist;
- c) kõik elanikkonnale mõeldud ühiskondlikud teenused ja rajatised on võrdsel alusel kättesaadavad ka puuetega inimestele ja arvestavad nende vajadustega.

Artikkel 20

Personaalsed liikumisvõimalused

Osalisriigid rakendavad tõhusaid abinõusid, et tagada puuetega inimestele suurimat võimalikku iseseisvust andvad personaalsed liikumisvõimalused, sealhulgas:

- a) soodustades puuetega inimeste valitud viisil ja ajal ning neile kättesaadava hinnaga kasutatavaid personaalseid liikumisvõimalusi;
- b) soodustades kvaliteetsete liikumise abivahendite, seadmete, abitehnoloogiate, abipersonali ja vahendajate kättesaadavust puuetega inimestele, tehes nad muu hulgas kasutatavaks kättesaadava hinnaga;
- c) pakkudes puuetega inimestele ja nendega töötavatele spetsialistidele liikumisostustega seotud väljaõpet;
- d) kannustades liikumise abivahendite ja abitehnoloogiaid tootvaid üksusi arvestama puuetega inimeste liikuvuse kõigi aspektidega.

Artikkel 21

Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile

Osalisriigid rakendavad asjakohaseid abinõusid, et tagada puuetega inimestele võimalus teostada oma õigust sõna- ja arvamusevabadusele, sealhulgas vabadusele otsida, saada ja edastada teavet ja ideid teistega võrdsel alusel ning kõigi nende poolt valitud suhtlusvahendite kaudu konventsiooni artikli 2 määratluse kohaselt, sealhulgas:

- a) avalikkusele mõeldud teabe edastamine puuetega inimestele juurdepääsetavas vormingus ja erinevate puuetega arvestavate tehnoloogiate abil õigeaegselt ja ilma lisakuludeta inimeste jaoks;
- b) viipekeele, reljeefse punktikirja, augmentatiivse ja alternatiivse suhtluse ning kõigi muude puuetega inimeste valitud suhtlusvahendite, -viiside ja -vormingute kasutamise lubamine ja soodustamine ametlikus suhtluses;
- c) avalikkusele teenuseid, kaasa arvatud Interneti vahendusel osutatavaid teenuseid pakkuvate eraõiguslike isikute õhutamise, et nad edastaksid teavet ja teenuseid puuetega inimestele kättesaadavas ja kasutatavas vormingus;
- d) massimeedia, kaasa arvatud interneti kaudu teavet andvate väljaannete kannustamine, et nad teeksid oma teenused puuetega inimestele kättesaadavaks;
- e) viipekeelte kasutamise tunnustamine ja edendamine.

*Artikkel 22***Privaatsuse austamine**

1. Keelatud on häirida puuetega inimeste privaatsust, perekonda, kodu, kirjavahetust või muud liiki suhtlust ning panna toime ebaseaduslikke ründeid nende au ja maine vastu, olenemata nende inimeste elukohast või elukorraldusest. Puuetega inimestel on õigus seaduse kaitsele selliste sekkumiste või rünnete eest.
2. Osalisriigid kaitsevad puuetega inimeste isiklike, tervise ja raviga seotud andmete privaatsust teiste inimestega samadel alustel.

*Artikkel 23***Kodu ja perekonna austamine**

1. Osalisriigid rakendavad tõhusaid ja asjakohaseid abinõusid, et likvideerida puuetega inimeste diskrimineerimine kõigis abielu, perekonna, lastekasvatamise ja suhetega seotud küsimustes teistega võrdsel alustel, et tagada:
  - a) kõigi abiellumisealiste puuetega inimeste õigus mõlema abielluva poole vabatahtlikul ja täielikul nõusolekul abielluda ja perekonda luua;
  - b) puuetega inimeste õigus otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma laste arvu ja sündimise aja üle ning saada oma vanusele sobivat teavet, samuti soojätkamise ja pereplaneerimisega seotud nõustamist, ning vajalikud vahendid, mis võimaldaks neil nimetatud õigusi teostada;
  - c) puuetega inimestele, kaasa arvatud lastele, nende soojätkamisvõime säilimine teistega võrdsel alustel.
2. Osalisriigid tagavad puuetega inimestele õigused ja kohustused seoses laste eestkoste, hoolduse, usaldusfunktsioonide, lapsendamise ja sarnaste toimingutega, kui need on riigi seadustes ette nähtud, kusjuures kõigil juhtudel arvestatakse esmajärjekorras lapse parimate huvidega. Osalisriigid osutavad puuetega inimestele asjakohast abi nende lastekasvatamiskohuste täitmisel.
3. Osalisriigid tagavad, et puuetega lastel on teistega võrdsed perekonnaeluga seotud õigused. Selleks et tagada nende õiguste teostamine ning vältida puuetega laste varjamist, neist loobumist, nende hoolitussejätmist ja eraldamist, kohustuvad osalisriigid pakkuma puuetega lastele ja nende perekondadele varakult igakülgset teavet, teenuseid ja tuge.
4. Osalisriigid tagavad, et last ei lahutata tema tahte vastaselt oma vanematest, välja arvatud juhtudel, kui pädevad asutused teevad kooskõlas kehtiva õiguse ja korraga ning kohtuliku läbivaatamise võimalusega otsuse, et selline lahutamine on lapse parimates huvides. Ühelgi juhul ei tohi last tema vanematest lahutada lapse enda või ühe või mõlema vanema puude tõttu.
5. Kui tuumikperekond ei ole suuteline puuetega lapse eest hoolitsema, kohustuvad osalisriigid tegema kõik jõupingutused, et tagada lapsele alternatiivne hoolitsus laiendatud perekonnas, ning kui see ei õnnestu, siis kogukonna loodud perekondlikus keskkonnas.

*Artikkel 24***Haridus**

1. Osalisriigid tunnistavad puuetega inimeste õigust haridusele. Soovides võimaldada selle õiguse teostamist ilma diskrimineerimiseta ja võrdsete võimaluste alusel, tagavad osalisriigid kaasava haridussüsteemi selle kõigil astmetel ja elukestva õppe, mille eesmärgiks on:
  - a) inimese potentsiaali, väärikuse ja enesest lugupidamise täielik väljaarendamine, austuse tugevdamine inimõiguste, põhiõiguste ja inimeste mitmekesisuse suhtes;
  - b) puuetega inimeste isiksuse, annete ja loovuse, samuti nende vaimsete ja füüsiliste võimete väljaarendamine kogu nende potentsiaali ulatuses;
  - c) puuetega inimestele võimaluse andmine vabas ühiskonnas tõhusalt osaleda.

2. Selle õiguse teostamisel tagavad osalisriigid, et:
- a) puuetega inimesi ei jäeta puude alusel üldharidussüsteemist välja ning puudega lapsi ei jäeta puude tõttu ilma tasuta kohustuslikust algharidusest või keskharidusest;
  - b) puuetega inimestel on oma kogukonna teiste liikmetega võrdne juurdepääs kaasavale, kvaliteetsele ja tasuta algharidusele ning keskharidusele;
  - c) tehakse põhjendatud ümberkorraldusi vastavalt konkreetse isiku vajadustele;
  - d) puuetega inimesed saavad üldharidussüsteemis vajalikku tuge, mis aitab neil haridust omandada;
  - e) kooskõlas täieliku kaasamise eesmärgiga on keskkondades tagatud toimivad individuaalsed toeabinõud, mis võimalikult suurel määral soodustavad akadeemilist ja sotsiaalset arengut.
3. Osalisriigid võimaldavad puuetega inimestel õppida eluks ja sotsiaalseks arenguks vajalikke oskusi, et soodustada nende täielikku ja võrdset osalust hariduses ja kogukonnas. Selle eesmärgi saavutamiseks rakendavad osalisriigid asjakohaseid abinõusid, kaasa arvatud:
- a) võimaluste loomine reljeefse punktikirja, alternatiivkirja, augmentatiivsete ja alternatiivsete suhtluslaadide, -vahendite ja -vormingute ning orienteerumis- ja liikumisoskuste õppimiseks ning vastastikuse toetuse ja mentorluse soodustamine;
  - b) viipekeele õppimise soodustamine ning kurtide kogukonna keelelise identiteedi edendamine;
  - c) tagamine, et pimedaid, kurte või pimedaid ja kurte isikuid ning eriti lapsi õpetatakse isikule kõige sobivamas keeles ning suhtluslaadide ja -vahendite abil, samuti keskkonnas, mis võimalikult suurel määral soodustab akadeemilist ja sotsiaalset arengut.
4. Selle õiguse teostamisele kaasa aitamiseks rakendavad osalisriigid asjakohaseid abinõusid viipekeelt ja/või reljeefset punktikirja valdavate õpetajate, sealhulgas puudega õpetajate töölevõtmiseks ning kõigil haridussüsteemi astmetel töötavate spetsialistide ja töötajate koolitamiseks. Selline koolituse peab suurendama teadlikkust puuetest ning arendama puuetega inimeste toetamiseks sobivate augmentatiivsete ja alternatiivsete suhtluslaadide, -vahendite ja -vormingute ning õppemeetodite ja -materjalide kasutamisoskust.
5. Osalisriigid tagavad puuetega inimestele ilma diskrimineerimiseta ja teistega võrdsetel alustel juurdepääsu üldisele kolmanda astme haridusele, kutseharidusele, täienduskoolitusele ja elukestvatele õppele. Selle eesmärgi saavutamiseks tagavad osalisriigid puuetega inimestele põhjendatud ümberkorralduste tegemise.

Artikkel 25

Tervishoid

Osalisriigid tunnistavad, et puuetega inimestel on õigus maksimaalselt heale tervisele ilma diskrimineerimiseta puude alusel. Osalisriigid rakendavad kõiki asjakohaseid abinõusid, et tagada puuetega inimestele juurdepääs sootundlikele tervishoiuteenustele, kaasa arvatud taastusravile. Eriti kohustuvad osalisriigid:

- a) tagama puuetega inimestele teiste isikutega võrdses ulatuses, võrdse kvaliteediga ja võrdsel tasemel tasuta või kättesaadava tasu eest tervishoiuteenuseid ja -programme, kaasa arvatud seksuaal- ja reproduktiivtervise ning rahvastiku- põhiste rahvaterviseprogrammide valdkonnas;
- b) tagama spetsiaalselt puuetega inimestele nende puute tõttu vajalike tervishoiuteenuste olemasolu, kaasa arvatud asjakohane varajane avastamine ja sekkumine, samuti teenused, mille eesmärk on tõkestada ja ennetada puute süvenemist, sealhulgas ka laste ja eakate isikute hulgas;
- c) tagama nende tervishoiuteenuste olemasolu võimalikult lähedal inimeste elukohale, kaasa arvatud maapiirkondades;
- d) nõudma, et tervishoiutöötajad osutaksid puuetega inimestele samasuguse kvaliteediga abi nagu teistele isikutele, kaasa arvatud vaba ja teadva nõusoleku küsimine, korraldades muu hulgas koolitusi, et suurendada teadlikkust puuetega inimeste inimõigustest, väärkusest, autonoomiast ja vajadustest, ning kehtestada avaliku ja erasektori tervishoiule eetikanormid;

- e) keelustama puuetega inimeste diskrimineerimise tervisekindlustuse ja elukindlustuse andmisel, kui selline kindlustus on riiklikus õiguses lubatud, nii et sellist kindlustust antaks õiglasel ja põhjendatud viisil;
- f) vältima diskrimineerivat keeldumist tervishoiust või tervishoiuteenuste osutamisest, toidu või vedelike andmisest puude alusel.

Artikkel 26

Suutlikkuse loomine ja taastamine

1. Osalisriigid rakendavad tõhusaid ja asjakohaseid abinõusid, kaasa arvatud vastastikune toetus, et võimaldada puuetega inimestel saavutada ja säilitada maksimaalset iseseisvust, täielikku füüsilist, vaimset, sotsiaalset ja kutsealast suutlikkust ning täielikku kaasatust ja osalust kõigis eluvaldkondades. Selle eesmärgi saavutamiseks korraldavad, tugevdavad ja laiendavad osalisriigid igakülgseid suutlikkuse loomise ja taastamise teenuseid ja programme, eriti tervishoiu, tööhõive, hariduse ja sotsiaalteenuste valdkondades, nii et need teenused ja programmid:

- a) algavad võimalikult varakult ning põhinevad isiku vajaduste ja tugevuste multidistsiplinaarsel hinnangul;
  - b) toetavad kogukonnas ja kõigis ühiskonnaelu valdkondades osalemist ja nendesse kaasatust, on vabatahtlikud ning on puuetega inimestele kättesaadavad võimalikult lähedal nende elukohale, kaasa arvatud maapiirkondades.
2. Osalisriigid edendavad suutlikkuse loomise ja taastamise teenuste alal töötavate spetsialistide ja töötajate esmaste ja jätkukoolituste arendamist.
3. Osalisriigid edendavad puuetega inimestele mõeldud abiseadmete ja -tehnoloogia kättesaadavust, teadmisi nende kohta ja nende kasutamist suutlikkuse loomiseks ja taastamiseks.

Artikkel 27

Töö ja tööhõive

1. Osalisriigid tunnustavad puuetega inimeste õigust tööle teistega võrdsel alusel; see hõlmab õigust teenida elatist vabalt valitud või tööturul tunnustatud kutsealal ning õigust puuetega inimestele avatud, kaasavale ja ligipääsetavale töökeskkonnale. Osalisriigid kaitsevad ja edendavad õigust tööle, kaasa arvatud nende isikute puhul, kes on saanud puude töötamise käigus, võttes asjakohaseid samme, sealhulgas ka seadusandluses, et muu hulgas:

- a) keelustada puude alusel diskrimineerimine kõigis tööhõivega seotud küsimustes, kaasa arvatud värbamise, palkamise ja töölevõtmise tingimused, töösuhte jätkamine, ametikõrgendused ning ohutud ja tervislikud töötingimused;
- b) kaitsta teistega võrdsel alusel puuetega inimeste õigust õiglastele ja soodsatele töötingimustele, kaasa arvatud võrdsed võimalused ja võrdne tasu samaväärsel töö eest, ning ohututele ja tervislikele tööoludele, kaasa arvatud kaitse ahistamise eest ja kaebuste lahendamine;
- c) tagada puuetega inimestele võimalus teostada oma töö- ja ametiühinguõigusi teistega võrdsel alusel;
- d) tagada puuetega inimestele tõhus juurdepääs üldistele tehnilistele ja kutsealastele nõustamisprogrammidele, värbamisteenusetele ning kutsealasele ja täienduskoolitusele;
- e) edendada puuetega inimeste töötamis- ja karjäärivõimalusi tööturul, samuti abi osutamist töökoha leidmisel, saamisel, säilitamisel ja sellele tagasipöördumisel;
- f) edendada füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise võimalusi, ettevõtlust, koostöövormide kujunemist ja oma ettevõtte asutamist;
- g) võtta puudega inimesi tööle avalikus sektoris;
- h) edendada puuetega inimeste töölevõtmist erasektoris asjakohase poliitika ja abinõudega, mille hulka võivad kuuluda programmid, algatused ja muud abinõud võrdsete võimaluste loomiseks;
- i) tagada töökohal puuetega inimeste jaoks põhjendatud ümberkorralduste tegemine;
- j) edendada avatud tööturul töökogemuse omandamist puuetega inimeste poolt;
- k) edendada puuetega inimestele mõeldud kutse- ja ametialase suutlikkuse taastamise, töökoha säilitamise ja tööle tagasipöördumise programme.

2. Osalisriigid tagavad, et puuetega inimesi ei peeta orjuses ega õigusteta seisundis ning nad on teistega võrdsel alustel kaitstud sunniviisilise või kohustusliku töö eest.

Artikkel 28

Küllaldane elatustase ja sotsiaalne kaitse

1. Osalisriigid tunnistavad puuetega inimeste ja nende perede õigust küllaldasele elatustasemele, sealhulgas piisavale toitumisele, riietusele ja eluasemele, samuti õigust elutingimuste pidevale paranemisele, ning võtavad asjakohaseid samme, et kaitsta ja edendada selle õiguse teostamist ilma diskrimineerimiseta puude alusel.

2. Osalisriigid tunnistavad puuetega inimeste õigust sotsiaalsele kaitsele ja selle õiguse teostamisele ilma diskrimineerimiseta puude alusel ning võtavad asjakohaseid samme, et kaitsta ja edendada selle õiguse teostamist, kaasa arvatud samme, et:

- a) tagada puuetega inimestele võrdne juurdepääs puhta veega varustamise teenustele ning tagada juurdepääs puudega seotud vajaduste rahuldamiseks ette nähtud sobivatele ja kättesaadava hinnaga teenustele, seadmetele ja muule abile;
- b) tagada puuetega inimestele, eriti puuetega naistele, tüdrukutele ja eakatele inimestele juurdepääs sotsiaalse kaitse programmidele ja vaesuse vähendamise programmidele;
- c) tagada vaesuses elavatele puuetega inimestele ja nende perekondadele juurdepääs riiklikule abile puudega seotud kulude katmiseks, kaasa arvatud piisav koolitus, nõustamine, rahaline abi ja intervallhooldus;
- d) tagada puuetega inimestele juurdepääs riiklikele eluasemeprogrammidele;
- e) tagada puuetega inimestele võrdne juurdepääs pensionihüvitiste ja -programmidele.

Artikkel 29

Osalemine poliitilises ja avalikus elus

Osalisriigid tagavad puuetega inimestele poliitilised õigused ja võimaluse neid õigusi teistega võrdsel alustel teostada ning kohustuvad:

- a) tagama, et puuetega inimesed saavad teistega võrdsel alustel tõhusalt ja täielikult, otse või vabalt valitud esindajate kaudu osaleda poliitilises ja avalikus elus, sealhulgas et neil on õigus ja võimalus valida ja olla valitud, ning selle saavutamiseks muu hulgas:
  - i) tagavad, et hääletusprotseduurid, -vahendid ja -materjalid on sobilikud, ligipäätavad, lihtsalt mõistetavad ja kasutatavad;
  - ii) kaitsevad puuetega inimeste õigust ilma ähvardusteta salajasele hääletusele valimistel ja rahvahääletustel ning õigust valimistel kandideerida, kõigil valitsustasanditel tõhusalt ametit pidada ja kõiki riiklike ametiülesandeid täita, soodustades vajadusel abistavate ja uute tehnoloogiate kasutamist;
  - iii) tagavad puuetega inimestele kui valijatele vaba tahteavalduse ning lubavad selleks vajaduse korral ja nende palvel nende poolt valitud isikul neid hääletamisel abistada;
- b) edendama aktiivselt keskkonda, kus puuetega inimesed saavad tõhusalt ja täielikult, ilma diskrimineerimiseta ja teistega võrdsel alustel poliitikas osaleda ning soodustama nende osalemist poliitikas, kaasa arvatud:
  - i) osalemist valitsusvälistes organisatsioonides ja ühendustes, mis tegelevad riigi avaliku ja poliitilise eluga, ning poliitiliste parteide tegevuses ja juhtimises;
  - ii) puuetega inimeste rahvusvaheliste, riiklike, piirkondlike ja kohalike esindusorganisatsioonide asutamist ja nende liikmeks astumist.

*Artikkel 30***Osalemine kultuurielus, vaba aja, puhke- ja sporditegevuses**

1. Osalisriigid tunnistavad puuetega inimeste õigust osaleda teistega võrdsetel alustel kultuurielus ning rakendavad kõiki asjakohaseid abinõusid, et tagada puuetega inimestele:

- a) juurdepääsetavates vormingutes kultuurimaterjalide kättesaadavus;
- b) juurdepääsetavates vormingutes telesaadete, filmide, teatrietenduste ja muude kultuuriliste tegevuste kättesaadavus;
- c) juurdepääs kultuurietenduste või -teenuste toimumispaikadele, nagu teatrid, muuseumid, kinod, raamatukogud ja turismiteenused, ning suurim võimalik juurdepääs mälestusmärkidele ja riiklikele kultuurimälestistele.

2. Osalisriigid rakendavad asjakohaseid abinõusid, et anda puuetega inimestele võimalus arendada ja rakendada oma loomingulist, kunstilist ja vaimset potentsiaali mitte ainult enda heaks, vaid ka ühiskonna rikastamiseks.

3. Osalisriigid võtavad kooskõlas rahvusvahelise õigusega kõiki asjakohaseid samme, tagamaks, et intellektuaalomandi õigusi kaitsvad seadused ei takista põhjendamatult või diskrimineerivalt puuetega inimeste juurdepääsu kultuurimaterjalidele.

4. Puuetega inimestel on teistega võrdsetel alustel õigus oma kultuurilise või keelelise identiteedi, kaasa arvatud viipekeele ja kurtide kultuuri tunnustamisele ja toetamisele.

5. Soovides võimaldada puuetega inimestele teistega võrdsetel alustel osalemist vaba aja, puhke- ja sporditegevuses, rakendavad osalisriigid asjakohaseid abinõusid, et:

- a) soodustada ja edendada maksimaalsel võimalikul määral puuetega inimeste osalemist kõigi tasemete üldises sporditegevuses;
- b) tagada puuetega inimestele võimalus korraldada ja arendada kindla puudega seotud spordi- ja vaba aja tegevust ja selles osaleda ning sel eesmärgil soodustada teistega võrdsetel alustel sobiva juhendamise, väljaõppe ja ressursside kättesaadavaks tegemist;
- c) tagada puuetega inimestele juurdepääs spordi-, vaba aja ja turismiobjektidele;
- d) tagada puuetega lastele teiste lastega võrdne juurdepääs osalemisele mängudes, vaba aja, puhke- ja sporditegevuses, sealhulgas koolisüsteemis korraldatavad tegevused;
- e) tagada puuetega inimestele juurdepääs teenustele, mida pakuvad vaba aja, turismi-, puhke- ja sporditegevuse korraldajad.

*Artikkel 31***Statistika ja andmete kogumine**

1. Osalisriigid kohustuvad koguma asjakohast teavet, kaasa arvatud statistilised ja uuringuandmed, mis võimaldavad neil sõnastada ja ellu rakendada käesoleva konventsiooni jõustamiseks vajalikku poliitikat. Teabe kogumise ja säilitamise protsess peab:

- a) olema kooskõlas seaduslikult kehtestatud kaitseabinõudega, sealhulgas andmekaitseadustega, et tagada puuetega inimesi käsitlevate andmete konfidentsiaalsus ja nende eraelu puutumatus;
- b) olema kooskõlas rahvusvahelisel tunnustatud normidega inimõiguste, põhivabaduste ja eetiliste põhimõtete kaitsmise kohta statistiliste andmete kogumisel ja kasutamisel.

2. Käesoleva artikli kohaselt kogutud teave peab olema vastavalt vajadusele liigitatud ning selle abil tuleb hinnata, kuidas osalisriigid täidavad käesolevast konventsioonist tulenevaid kohustusi, ning teha kindlaks ja kõrvaldada puuetega inimeste õiguste teostamist raskendavad takistused.

3. Osalisriigid võtavad vastutuse selliste statistiliste andmete levitamise eest ning tagavad nende kättesaadavuse puuetega inimestele ja teistele isikutele.

*Artikkel 32***Rahvusvaheline koostöö**

1. Osalisriigid tunnistavad rahvusvahelise koostöö ja selle edendamise tähtsust, et toetada riigisiseid jõupingutusi konventsiooni eesmärkide saavutamisel ning rakendavad selles osas riikide vahel asjakohaseid ja tõhusaid abinõusid, sõlmides vajaduse korral partnerlussuhteid asjaomaste rahvusvaheliste, piirkondlike ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, eriti puuetega inimeste organisatsioonidega. Abinõud võivad muu hulgas olla järgmised:

- a) tagada, et rahvusvaheline koostöö, kaasa arvatud rahvusvahelised arendusprogrammid, oleksid kaasavad ning puuetega inimestele kättesaadavad;
  - b) soodustada ja toetada suutlikkuse kasvu, sealhulgas ka teabe, kogemuste, koolitusprogrammide ja heade tavade vahetamise abil;
  - c) soodustada uurimiskoostööd ning juurdepääsu teaduslikele ja tehnilistele teadmistele;
  - d) osutada vastavalt vajadusele tehnilist ja majanduslikku abi, soodustades muu hulgas toetavate ja abistavate tehnoloogiate kättesaadavust ning nende tehnoloogiate jagamist, samuti tehnoloogiasiret.
2. Käesoleva artikli sätteid ei kitsenda osalisriikide kohustust täita käesolevast konventsioonist tulenevaid kohustusi.

*Artikkel 33***Riiklik rakendamine ja järelevalve**

1. Osalisriigid määravad vastavalt oma halduskorraldusele valitsussüsteemis ühe või mitu üksust, kes asuvad tegelema käesoleva konventsiooni rakendamisküsimustega, ning kaaluvad põhjalikult valitsussüsteemis kooskõlastusmehhanismi loomist või määramist, et soodustada valdkonnaga seotud tegevusi erinevates sektorites ja erinevatel tasanditel.

2. Osalisriigid kohustuvad vastavalt oma õigus- ja haldussüsteemile säilitama, tugevdama, määrama või looma oma riigis raamreeglid, mis sisaldaks vastavalt vajadusele ühte või mitut sõltumatut mehhanismi käesoleva konventsiooni rakendamise edendamiseks, kaitsmiseks ja järelevalveks. Mehhanismi määramisel või loomisel võtavad osalisriigid arvesse inimõiguste kaitse ja edendamise tegevate riiklike institutsioonide staatust ja tegevuspõhimõtteid.

3. Kodanikuühiskond, eriti puuetega inimesed ja nende esindusorganisatsioonid, peavad olema kaasatud järelevalveprotsessi ja selles täiel määral osalema.

*Artikkel 34***Puuetega inimeste õiguste komitee**

1. Luuakse puuetega inimeste õiguste komitee (edaspidi „komitee“), mis täidab järgnevalt nimetatud ülesandeid.
2. Konventsiooni jõustumise ajal koosneb komitee 12 eksperdist. Pärast seda, kui veel 60 riiki on konventsiooni ratifitseerinud või sellega ühinenud, suurendatakse komitee liikmeskonda kuue liikme võrra, nii et selle maksimaalne liikmete arv on 18.
3. Komitee liikmed töötavad seal iseenda nimel, neil peab olema kõrge moraal, tunnustatud pädevus ja kogemused käesoleva konventsiooni käsitlusala valdkonnas. Oma kandidaate esitavatel osalisriikidel palutakse piisavalt arvestada käesoleva konventsiooni artikli 4 punktis 3 sätestatud.
4. Komitee liikmed valitakse osalisriikide poolt, kusjuures tuleb arvestada õiglast geograafilist jaotust, erinevate riigivormide ja põhiliste õigussüsteemide esindatust, sugude tasakaalustatud esindust ning puuetega ekspertide osalust.
5. Komitee liikmed valitakse osalisriikide konverentsi koosolekul salajase hääletamise teel osalisriikide poolt oma kodanike hulgast üles seatud kandidaatide nimekirja alusel. Nendel koosolekul moodustavad kvoorumi kaks kolmandikku osalisriikidest ning komiteesse valitakse osutuvad isikud, kes saavad suurima häälearu ja absoluutse hääleteenamuse kohalviibivate ja hääletamises osalevate riikide esindajatelt.

6. Esimesed valimised toimuvad hiljemalt kuue kuu jooksul pärast käesoleva konventsiooni jõustumist. Vähemalt neli kuud enne järjekordseid valimisi pöörduv Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär kirjalikult osalisriikide poole palvega esitada kahe kuu jooksul oma kandidaadid. Seejärel koostab peasekretär kõigi esitatud kandidaatide nimekirja tähestikulises järjekorras, näidates ühtlasi ära, milline osalisriik on nad nimetanud, ning esitab selle nimekirja käesoleva konventsiooni osalisriikidele.
7. Komitee liikmed valitakse neljaks aastaks. Neil on õigus tagasivalimisele üheks ametiajaks. Samas lõpevad kuue esimestel valimistel valitud liikme volitused kahe aasta pärast; nende kuue liikme nimed selgitab käesoleva artikli punktis 5 nimetatud koosoleku juhataja loosimise teel vahetult pärast esimesi valimisi.
8. Komitee kuus lisaliiget valitakse korraliste valimiste raames vastavalt käesoleva artikli asjaomastele sätetele.
9. Kui komitee liige sureb, astub tagasi või teatab, et ta ei saa mingil põhjusel oma kohuseid täita, määrab selle liikme esitanud osalisriik komiteesse kuni tähtaja lõpuni uue eksperdi, kellel on vajalik kvalifikatsioon ja kes vastab käesoleva artikli asjaomastes sätetes esitatud nõuetele.
10. Komitee kehtestab oma töökorra.
11. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär annab komitee käsutusse personali ja vahendid, mis on vajalikud komitee ülesannete edukaks täitmiseks vastavalt konventsioonile, ning kutsub kokku komitee esimese koosoleku.
12. Peaassamblee heakskiidul saavad käesoleva konventsiooni alusel moodustatud komitee liikmed Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni vahenditest tasu peaassamblee määratud korras ja tingimustel, võttes arvesse komitee ülesannete tähtsust.
13. Komitee liikmetel on õigus samasugustele vahenditele, eesõigustele ja puutumatusetele nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni asjus lähetatud ekspertidel vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni privileegide ja immuuniteetide konventsiooni asjaomastele sätetele.

Artikkel 35

Osalisriikide aruanded

1. Kahe aasta jooksul pärast käesoleva konventsiooni jõustumist osalisriigi suhtes esitab asjaomane osalisriik komiteele Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri kaudu igakülgse aruande käesolevast konventsioonist tulenevate kohustuste täitmiseks rakendatud abinõude ning selles osas saavutatud edusammude kohta.
2. Seejärel esitab osalisriik edaspidi aruandeid vähemalt iga nelja aasta järel ja täiendavalt komitee sellekohasel nõudmisel.
3. Aruannete sisu suhtes kehtivad suunised määratakse kindlaks komitee otsusega.
4. Kui osalisriik on esitanud komiteele oma esimese igakülgse aruande, ei pea ta järgmistes aruannetes varem edastatud informatsiooni enam kordama. Osalisriikidel palutakse kaaluda, et komiteele esitatavate aruannete koostamine oleks avatud ja läbipaistev ning et selles arvestataks piisavalt konventsiooni artikli 4 punktis 3 sätestatud.
5. Aruannetes võib välja tuua asjaolud ja raskused, mis mõjutavad käesolevast konventsioonist tulenevate kohustuste täitmist.

Artikkel 36

Aruannete läbivaatamine

1. Komitee vaatab läbi kõik aruanded, teeb oma hinnangutest lähtuvalt ettepanekuid ja annab üldisi soovitusi aruande kohta ning saadab need asjaomasele osalisriigile. Osalisriik võib komiteele vastuseks saata mis tahes teavet, mida ta vajalikuks peab. Komitee võib nõuda osalisriikidelt konventsiooni täitmise seotud lisateavet.
2. Kui osalisriik on aruande esitamisega oluliselt hiljaks jäänud, võib komitee vastavale osariigile teatada vajadusest alustada uurimist käesoleva konventsiooni rakendamise kohta selles osalisriigis talle teadaoleva usaldusväärse informatsiooni põhjal, kui aruannet ei esitata kolme kuu jooksul pärast nimetatud teadet. Komitee kutsub asjaomast osalisriiki nimetatud uurimises osalema. Kui osalisriik esitab vastuseks asjaomase aruande, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 sätteid.

3. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär teeb aruanded kättesaadavaks kõigile osalisriikidele.
4. Osalisriigid teevad oma aruanded riigisiselt avalikkusele laialdaselt kättesaadavaks ning soodustavad juurdepääsu nende aruannete kohta tehtud ettepanekutele ja üldistele soovitudele.
5. Kui komitee seda vajalikuks peab, võib ta osalisriikidelt saadud aruanded edastada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eriagentuuridele, fondidele, programmidele ja teistele pädevatele asutustele, kui aruandes sisaldub palve või sellest nähtub vajadus tehnilise nõustamise või abi järele, lisades vajaduse korral aruandele komitee tähelepanekud ja soovitud nende palvete või vajaduste kohta.

Artikkel 37

Osalisriikide ja komitee koostöö

1. Iga osalisriik teeb komiteega koostööd ning osutab selle liikmetele abi nende volituste täitmisel.
2. Oma suhetes osalisriikidega kaalub komitee põhjalikult võimalusi ja vahendeid, kaasa arvatud rahvusvaheline koostöö, mille abil suurendada riikide suutlikkust konventsiooni rakendada.

Artikkel 38

Komitee suhted teiste asutustega

Konventsiooni eduka rakendamise soodustamiseks ning rahvusvahelise koostöö kannustamiseks konventsioonis käsitletud valdkondades:

- a) on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eriagentuuridel ja teistel organitel õigus olla esindatud käesoleva konventsiooni sätete rakendamise aruteludel oma mandaadi ulatuses. Komitee võib vajadusel kutsuda eriagentuure ja teisi pädevaid asutusi andma ekspertnõuandeid konventsiooni täitmise kohta nende tegevusvaldkondades. Komitee võib kutsuda eriagentuure ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni organeid esitama aruandeid konventsiooni täitmise kohta nende tegevusvaldkondades;
- b) oma ülesannete täitmisel konsulteerib komitee vajadusel teiste rahvusvaheliste inimõiguste lepingute alusel moodustatud asutustega, et tagada nende asutuste aruandlusjuhiste, ettepanekute ja üldiste soovitude kooskõla ning vältida nende ülesannete täitmisel kordumist ja kattuvust.

Artikkel 39

Komitee aruanne

Iga kahe aasta järel esitab komitee oma tegevuse kohta aruande peaassambleele ning majandus- ja sotsiaalnõukogule ning võib teha ettepanekuid ja anda üldisi soovitusi, mis lähtuvad osalisriikidelt saadud aruannetest ja teabest. Sellised ettepanekud ja üldised soovitusid tuleb lisada komitee aruandesse koos osalisriikide kommentaaridega, kui neid on.

Artikkel 40

Osalisriikide konverents

1. Osalisriigid kohtuvad regulaarselt osalisriikide konverentsi vormis, et arutada kõiki käesoleva konventsiooni rakendamise seotud küsimusi.
2. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär kutsub osalisriikide konverentsi kokku hiljemalt kuus kuud pärast konventsiooni jõustumist. Edaspidi kutsub Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär koosolekud kokku kord kahe aasta järel või osalisriikide konverentsi otsuse kohaselt.

Artikkel 41

Hoiulevõtja

Konventsiooni hoiulevõtja on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär.

Artikkel 42

Allakirjutamine

Konventsioon on avatud allakirjutamiseks kõigile riikidele ja piirkondliku integratsiooni organisatsioonidele Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peakorteris New Yorgis alates 30. märtsist 2007.

*Artikkel 43***Konventsiooni siduvaks tunnistamine**

Konventsioon kuulub ratifitseerimisele allakirjutanud riikide poolt ning ametlikule kinnitamisele allakirjutanud piirkondliku integratsiooni organisatsioonide poolt. Konventsioon on avatud ühinemiseks igale riigile või piirkondliku integratsiooni organisatsioonile, kes ei ole konventsioonile alla kirjutanud.

*Artikkel 44***Piirkondliku integratsiooni organisatsioonid**

1. „Piirkondliku integratsiooni organisatsioon” – teatud piirkonna suveräänsete riikide moodustatud organisatsioon, millele tema liikmesriigid on andnud pädevuse käesoleva konventsiooniga reguleeritavates küsimustes. Sellised organisatsioonid peavad oma kinnitus- või ühinemiskirjas näitama, kui suur on nende pädevus käesoleva konventsiooniga reguleeritavates küsimustes. Hiljem peavad nad hoiulevõtjale teatama kõik olulised muudatused oma pädevuse ulatuses.

2. Konventsiooni sätteid liikmesriikide kohta laienevad ka sellistele organisatsioonidele nende pädevuse piires.

3. Artikli 45 lõike 1 ja artikli 47 lõigete 2 ja 3 kohaldamisel ei arvestata piirkondliku integratsiooni organisatsioonide hoiuleantud kirju.

4. Osalisriikide konverentsil võib piirkondliku integratsiooni organisatsioon oma pädevuse piires hääletusest osa võtta ning tema hääle arv võrdub tema selliste liikmesriikide arvuga, kes on ühtlasi käesoleva konventsiooni osalisriigid. Selline organisatsioon ei tohi oma hääletamisõigust kasutada juhul, kui seda õigust kasutab mõni tema liikmesriik, ja vastupidi.

*Artikkel 45***Jõustumine**

1. Konventsioon jõustub 30. päeval pärast 20. ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist.

2. Iga riigi või piirkondliku integratsiooni organisatsiooni suhtes, kes ratifitseerib või kinnitab konventsiooni või ühineb sellega pärast 20. ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist, jõustub konventsioon 30. päeval pärast seda, kui ta on asjaomase kirja hoiule andnud.

*Artikkel 46***Reservatsioonid**

1. Käesoleva konventsiooni eesmärkidega vastuolus olevaid reservatsioone ei ole lubatud teha.

2. Reservatsioonist võib igal ajal loobuda.

*Artikkel 47***Muutmine**

1. Iga osalisriik võib teha ettepaneku käesoleva konventsiooni muutmiseks ning esitada selle Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile. Peasekretär edastab muudatusettepanekud osalisriikidele, küsides neilt ühtlasi, kas nad toetavad osalisriikide konverentsi kokkukutsumist, et neid ettepanekuid arutada ja hääletusele panna. Kui nelja kuu jooksul pärast peasekretäri pöördumist on vähemalt üks kolmandik osalisriikidest konverentsi poolt, kutsub peasekretär konverentsi kokku Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni egiidi all. Peasekretär esitab kõik muudatused, mis võetakse vastu kohalviibivate ja hääletamisest osa võtvate osalisriikide kahe kolmandiku häälteenamusega, peassambleele heakskiitmiseks ja kõigile osalisriikidele kinnitamiseks.

2. Käesoleva artikli lõike 1 alusel vastu võetud ja kinnitatud muudatus jõustub 30. päeval pärast seda, kui hoiuleantud kinnituskirjade arv jõuab kahe kolmandikuni liikmesriikide arvust muudatuse vastuvõtmise päeva seisuga. Seejärel jõustub muudatus iga järgneva osalisriigi suhtes 30. päeval pärast seda, kui asjaomane osalisriik on hoiule andnud oma kinnituskirja. Muudatus on siduv ainult nendele osalisriikidele, kes on selle kinnitanud.

3. Kui käesoleva artikli lõike 1 alusel vastu võetud ja heaks kiidetud muudatus käsitleb ainult artikleid 34, 38, 39 ja 40 ning osalisriikide konverents langetab sellekohase üksmeelse otsuse, jõustub muudatus kõigi osalisriikide suhtes 30. päeval pärast seda, kui deponeeritud kinnituskirjade arv jõuab kahe kolmandikuni liikmesriikide arvust muudatuse vastuvõtmise päeva seisuga.

Artikkel 48

Denonsseerimine

Osalisriik võib konventsiooni denonsseerida, saates sellekohase kirjaliku teate Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile. Denonsseerimine jõustub aasta möödudes pärast seda, kui peasekretär on teate kätte saanud.

Artikkel 49

Juurdepäätav vorming

Käesoleva konventsiooni tekst tehakse kättesaadavaks juurdepäätavates vormingutes.

Artikkel 50

Autentsed tekstid

Konventsiooni araabia-, hiina-, hispaania-, inglise-, prantsuse- ja venekeelne tekst on võrdselt autentne.

SELLE KINNITUSEKS on asjaomaste valitsuste täievolilised esindajad käesolevale konventsioonile alla kirjutanud.

—

II LISA

DEKLARATSIOON EUROOPA ÜHENDUSE PÄDEVUSE KOHTA KÜSIMUSTES, MIDA REGULEERITAKSE ÜHINENUD RAHVASTE ORGANISATSIOONI PUUETEGA INIMESTE ÕIGUSTE KONVENTSIOONIGA

(Deklaratsioon vastavalt konventsiooni artikli 44 lõikele 1)

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni (edaspidi „konventsioon“) artikli 44 lõikes 1 sätestatakse, et piirkondliku integratsiooni organisatsioonid oma ametlikus kinnituskirjas või ühinemiskirjas deklareerivad nimetatud organisatsiooni pädevuse ulatuse konventsiooniga reguleeritud küsimustes.

Euroopa Ühenduse praegused liikmed on Belgia Kuningriik, Bulgaaria Vabariik, Tšehhi Vabariik, Taani Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Eesti Vabariik, Iirimaa, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Prantsuse Vabariik, Itaalia Vabariik, Küprose Vabariik, Läti Vabariik, Leedu Vabariik, Luksemburgi Suurhertsogiriik, Ungari Vabariik, Malta Vabariik, Madalmaade Kuningriik, Austria Vabariik, Poola Vabariik, Portugali Vabariik, Rumeenia, Sloveenia Vabariik, Slovaki Vabariik, Soome Vabariik, Rootsi Kuningriik ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik.

Euroopa Ühendus märgib, et konventsiooni kohaldamisel rakendatakse määratlust „osalisriik“ piirkondliku integratsiooni organisatsioonide suhtes nende pädevuse ulatuses.

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaldatakse seoses Euroopa Ühenduse pädevusega nende territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, ja asutamislepingus, eriti selle artiklis 299 sätestatud tingimustel.

Vastavalt artiklile 299 ei ole käesolev deklaratsioon kohaldatav nende liikmesriikide territooriumide suhtes, kus nimetatud asutamislepingut ei kohaldata, ning samuti ei piira see meetmeid ega seisukohti, mida asjaomased liikmesriigid võivad konventsiooni alusel võtta kõnealuste territooriumide nimel ja huvides.

Konventsiooni artikli 44 lõike 1 kohaselt on käesolevas deklaratsioonis märgitud, millistes konventsiooniga hõlmatud valdkondades on liikmesriigid oma pädevuse Euroopa Ühenduse asutamislepinguga üle andnud ühendusele.

Ühenduse pädevuse ulatus ja teostamine muutub oma olemuse tõttu pidevalt ja vajaduse korral ühendus täiendab või muudab käesolevat deklaratsiooni vastavalt konventsiooni artikli 44 lõikele 1.

Mõnes küsimuses on Euroopa Ühendusel ainupädevus ja muudes küsimustes on pädevus jagatud Euroopa Ühenduse ja liikmesriikide vahel. Liikmesriigid säilitavad oma pädevuse kõikides küsimustes, mille puhul ei ole pädevust antud üle Euroopa Ühendusele.

Käesoleval ajal:

- 1) ühendusel on ainupädevus riigiabi ning ühisturu ja ühise tollitariifistiku vahelise vastavuse küsimuses.

Selles ulatuses, milles konventsiooni sätted mõjutavad ühenduse õigust, on Euroopa Ühendusel ainupädevus vastu võtta selliseid kohustusi oma avaliku halduse suhtes. Seoses sellega teatab ühendus, et ta on volitatud tegelema mittevalitavate ametnike värbamise, teenistustingimuste, tasustamise, koolituse jms reguleerimisega vastavalt personaalieskirjadele ning nende rakenduseeskirjadele ⁽¹⁾;

- 2) ühendus jagab liikmesriikidega pädevust puude alusel diskrimineerimisega võitlemise meetmete, kaupade, inimeste, teenuste ja kapitali vaba liikumise, põllumajanduse, raudtee-, maantee-, mere- ja lennutranspordi, maksustamise, siseturu, mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise, üleeuroopalise transpordivõrgu ning statistika osas;

⁽¹⁾ Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1).

Euroopa Ühendusel on ainupädevus ühineda konventsiooniga nendes küsimustes üksnes niivõrd, kui võrd konventsiooni sätteid või selle rakendamiseks vastu võetud õiguslikud vahendid mõjutavad Euroopa Ühenduse poolt eelnevalt kehtestatud ühiseid eeskirju. Kui ühenduse eeskirjad on olemas, kuid neid ei mõjutata, eelkõige ühenduse sätete puhul, millega kehtestatakse ainult miinimumnõuded, on pädevus liikmesriikidel, ilma et see piiraks ühenduse pädevust selles vallas meetmeid võtta. Muudel juhtudel on pädevus liikmesriikidel. Euroopa Ühenduse vastuvõetud asjakohaste aktide loetelu on esitatud liites. Nimetatud õigusaktidest tuleneva Euroopa Ühenduse pädevuse ulatust tuleb hinnata viitamisega iga meetme täpsetele sätetele ning eelkõige sellele, millises ulatuses kõnealuste sätetega kehtestatakse ühised eeskirjad;

- 3) järgmised EÜ poliitikad võivad olla samuti olulised ÜRO konventsiooni jaoks: liikmesriigid ja ühendus teevad koostööd kooskõlastatud tööhõivestrategie väljatöötamisel. Ühendus aitab kaasa kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust. Ühendus rakendab kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid. Selleks et edendada oma igakülgset harmoonilist arengut, arendab ühendus edasi ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Ühendus teeb kolmandate riikidega koostööd arengukoostöö poliitika ning majanduse, rahanduse ja tehnika vallas, ilma et see mõjutaks liikmesriikide vastavaid pädevusi.

Liide

ÜHENDUSE ÕIGUSAKTID, MIS OSUTAVAD KONVENTSIONIGA REGULEERITUD KÜSIMUSTELE

Allpool loetletud ühenduse õigusaktid näitavad ühenduse pädevusvaldkondade ulatust vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule. Euroopa Ühendusel on ainupädevus teatud küsimustes ning muudes küsimustes on pädevus jagatud Euroopa Ühenduse ja liikmesriikide vahel. Nimetatud aktidest tuleneva Euroopa Ühenduse pädevuse ulatust tuleb hinnata viitamiseiga iga meetme täpsetele sätetele ning eelkõige sellele, millises ulatuses kõnealuste sätetega kehtestatakse ühised eeskirjad, mida konventsiooni sätted mõjutavad.

— Juurdepääsetavus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 1999. aasta direktiiv 1999/5/EÜ raadioseadmete ja telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete ning nende nõuetekohasuse vastastikuse tunnustamise kohta (EÜT L 91, 7.4.1999, lk 10).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/85/EÜ, mis käsitleb reisijateveoks mõeldud sõidukite, millel on lisaks juhiistmele rohkem kui kaheksa istekohta, erieskirju ning direktiivide 70/156/EMÜ ja 97/27/EÜ muutmist (EÜT L 42, 13.2.2002, lk 1).

Nõukogu 23. juuli 1996. aasta direktiiv 96/48/EÜ üleeuroopalise kiirraudteevõrgustiku koostalitlusvõime kohta (EÜT L 235, 17.9.1996, lk 6), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/50/EÜ (ELT L 164, 30.4.2004, lk 114).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/16/EÜ üleeuroopalise tavaraudteevõrgustiku koostalitlusvõime kohta (EÜT L 110, 20.4.2001, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (ELT L 164, 30.4.2004, lk 114).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/87/EÜ, millega kehtestatakse siseveelaevade tehnilised nõuded ja tunnustatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 82/714/EMÜ (ELT L 389, 30.12.2006, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. aprilli 2003. aasta direktiiv 2003/24/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 98/18/EÜ reisilaevade ohutuseeskirjade ja -nõuete kohta (ELT L 123, 17.5.2003, lk 18).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. septembri 2007. aasta direktiiv 2007/46/EÜ, millega kehtestatakse raamistik mootorsõidukite ja nende haagiste ning selliste sõidukite jaoks mõeldud süsteemide, osade ja eraldi seadmestike kinnituse kohta (raamdirektiiv) (ELT L 263, 9.10.2007, lk 1).

Komisjoni 21. detsembri 2007. aasta otsus 2008/164/EÜ, milles käsitletakse koostalitlusvõime tehnilist kirjeldust üleeuroopalises tava- ja kiirraudteesüsteemis seoses piiratud liikumisvõimega inimestega (ELT L 64, 7.3.2008, lk 72).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 1995. aasta direktiiv 95/16/EÜ lifte käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 213, 7.9.1995, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/42/EÜ, mis käsitleb masinaid ja millega muudetakse direktiivi 95/16/EÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 24).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. juuni 2002. aasta direktiiviga 2002/39/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste konkurentsile avamise jätkamise kohta (EÜT L 176, 5.7.2002, lk 21), ning mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta direktiiviga 2008/6/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega (ELT L 52, 27.2.2008, lk 3).

Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

Nõukogu 25. veebruari 1992. aasta direktiiv 92/13/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, lk 14), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta direktiiviga 2007/66/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ riigihankelepingute sõlmimise läbivaatamise korra tõhustamise osas (ELT L 335, 20.12.2007, lk 31).

Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta direktiiviga 2007/66/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ riigihankelepingute sõlmimise läbivaatamise korra tõhustamise osas (ELT L 335, 20.12.2007, lk 31).

— Iseseisev elu ning sotsiaalne kaasatus, töö ja tööhõive

Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16).

Komisjoni 6. augusti 2008. aasta määrus (EÜ) nr 800/2008 asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT L 214, 9.8.2008, lk 3).

Komisjoni 29. juuli 1983. aasta määrus (EMÜ) nr 2289/83, millega nähakse ette sätted nõukogu määruse (EMÜ) nr 918/83, millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem, artiklite 70–78 rakendamiseks (EÜT L 220, 11.8.1983, lk 15).

Nõukogu 28. märtsi 1983. aasta direktiiv 83/181/EMÜ direktiivi 77/388/EMÜ artikli 14 lõike 1 punkti d rakendusala määratluse kohta seoses teatavate kaupade käibemaksuvabastusega nende lõplikul importimisel (EÜT L 105, 23.4.1983, lk 38).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT L 204, 26.7.2006, lk 23).

Nõukogu 28. märtsi 1983. aasta määrus (EMÜ) nr 918/83, millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem (EÜT L 105, 23.4.1983, lk 1).

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1), mida on muudetud nõukogu 5. mai 2009. aasta direktiiviga 2009/47/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ vähendatud käibemaksumäärade osas (ELT L 116, 9.5.2009, lk 18).

Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).

— Personaalsed liikumisvõimalused

Nõukogu 29. juuli 1991. aasta direktiiv 91/439/EMÜ juhilubade kohta (EÜT L 237, 24.8.1991, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/126/EÜ juhilubade kohta (ELT L 403, 30.12.2006, lk 18).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiiv 2003/59/EÜ reisijate- või kaubaveol kasutatavate teatavate maantesõidukite juhtide alus- ja jätkuõppe kohta ning nõukogu määruse (EMÜ) nr 3820/85 ja nõukogu direktiivi 91/439/EMÜ muutmise ja nõukogu direktiivi 76/914/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 226, 10.9.2003, lk 4).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1899/2006, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3922/91 tehniliste nõuete ja haldusprotseduuride kooskõlastamise kohta tsiviilennunduses (ELT L 377, 27.12.2006, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

Komisjoni 11. detsembri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 8/2008, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3922/91 seoses õhusõidukiga teostatava ärilise lennutranspordi suhtes kohaldatavate ühiste tehniliste nõuete ja haldusprotseduuridega (ELT L 10, 12.1.2008, lk 1).

— Teabele juurdepääs

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 67), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/27/EÜ (ELT L 136, 30.4.2004, lk 34).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta direktiiv 2007/65/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (ELT L 332, 18.12.2007, lk 27).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid tavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

— Statistika ja andmete kogumine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

Nõukogu 9. märtsi 1998. aasta määrus (EÜ) nr 577/98 tööjõu valikvaatluse korraldamise kohta ühenduses (EÜT L 77, 14.3.1998, lk 3) koos asjaomaste rakendusmäärustega.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1177/2003 tulu ja elutingimusi käsitleva ühenduse statistika (EU-SILC) kohta (ELT L 165, 3.7.2003, lk 1) koos asjakohaste rakendusmäärustega.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. aprilli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 458/2007 Euroopa integreeritud sotsiaalkaitsestatistika süsteemi (ESSPROS) kohta (ELT L 113, 30.4.2007, lk 3) koos asjakohaste rakendusmäärustega.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1338/2008 rahvatervist ning töötervishoidu ja tööohutust käsitleva ühenduse statistika kohta (ELT L 354, 31.12.2008, lk 70).

— Rahvusvaheline koostöö

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1905/2006, millega luuakse arengu-koostöö rahastamisvahend (ELT L 378, 27.12.2006, lk 41).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1889/2006 rahastamisvahendi loomise kohta demokraatia ja inimõiguste edendamiseks kogu maailmas (ELT L 386, 29.12.2006, lk 1).

Komisjoni 12. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 718/2007, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (ELT L 170, 29.6.2007, lk 1).

—

*III LISA***EUROOPA ÜHENDUSE RESERVATSIOON ÜRO PUUETEGA INIMESTE ÕIGUSTE KONVENTSIOONI
ARTIKLI 27 LÕIKE 1 KOHTA**

Euroopa Ühendus märgib, et vastavalt ühenduse õigusele (eelkõige nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivile 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel) on liikmesriikidel õigus teha vajaduse korral puuetega inimeste konventsiooni artikli 27 lõike 1 suhtes reservatsioone, kui võrd nimetatud nõukogu direktiivi artikli 3 lõige 4 annab neile õiguse jätta kõnealuse direktiivi kohaldamisalast välja puude alusel diskrimineerimise keeld isikute värbamisel relvajõududesse. Sellest tulenevalt märgib ühendus, et ta ühineb konventsiooniga, ilma et see piiraks liikmesriikidele ühenduse õigusega antud eespool nimetatud õigust.

KOMISJONI OTSUS,

30. november 2009,

millega määratakse kindlaks esimesed piirkonnad, kus viisainfosüsteem (VIS) tööle rakendatakse

(teatavaks tehtud numbri K(2009) 8542 all)

(Ainult bulgaaria-, eesti-, hispaania-, hollandi-, itaalia-, kreeka-, leedu-, läti-, malta-, poola-, portugali-, prantsus-, rootsi-, rumeenia-, saksa-, slovaki-, sloveeni-, soome-, tšehhi- ja ungarikeelne tekst on autentsed)

(2010/49/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

(4) Hinnangu kohaselt peaks Põhja-Aafrika olema esimene piirkond, kus kõigi viisataotluste puhul tuleks alustada andmete kogumist ja VISi edastamist.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

(5) Teine piirkond, kus kõigi viisataotluste puhul tuleks alustada andmete kogumist ja VISi edastamist, peaks olema Lähis-Ida, välja arvatud okupeeritud Palestiina alad, kuna asjaomaste konsulaaresinduste ja -ametite varustuse tagamisel võib esineda tõsiseid tehnilisi raskusi. Hilisemas järgus tuleks võtta vastu otsus, mis käsitleb VISi töölerakendamist ka nimetatud aladel.

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrust (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (edaspidi „VIS“) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (edaspidi „VIS määrus“),⁽¹⁾ eriti selle artikli 48 lõiget 4,

ning arvestades järgmist:

(6) Kolmas piirkond, kus kõigi viisataotluste puhul tuleks alustada andmete kogumist ja VISi edastamist, peaks olema Pärsia lahe piirkond.

(1) Määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklis 48 on sätestatud VISi järkjärguline töölerakendamine. Seepärast on vaja määrata kindlaks esimesed piirkonnad, kus VISis töödeldavaid andmeid, sealhulgas fotosid ja sõrmejälgi, hakatakse VISi järkjärgulise töölerakendamise esimestes järkudes koguma ja VISi edastama kõigi asjaomase piirkonna viisataotluste puhul.

(7) Selleks et vältida lünkasid ebaseadusliku sisserändega võitlemisel ja sisejulgeoleku kaitsmisel, peaksid Schengeni piiripunktid olema määratletud eraldi piirkonnana, et VISi töölerakendamise perioodil oleks võimalik sellesse kaasata välispiiridel esitatud viisataotlusi. Liikmesriigid peaksid niipea kui võimalik hakkama tegema jõupingutusi selleks, et alustada andmete kogumist ja VISi edastamist välispiiridel paiknevates piiripunktides, eesmärgiga vältida olukorda, kus VISi kasutama hakanud piirkondadest pärit kolmandate riikide kodanikud süsteemi väldivad, esitades oma viisataotlused välispiiridel.

(2) Määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 48 lõikes 4 on selliste piirkondade kindlaksmääramiseks sätestatud järgmised kriteeriumid: ebaseadusliku sisserände oht, liikmesriigi sisejulgeolekut ähvardavad ohud ja biomeetriliste andmete kogumise otstarbekus kõikjal kõnealuses piirkonnas.

(8) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 48 lõigete 1 ja 3 määrab komisjon kindlaks süsteemi töölerakendamise kuupäeva kõigis nimetatud piirkondades.

(3) Komisjon on andnud hinnangu erinevatele piirkondadele, mis liikmesriikide eksperdid määrasid 2005. aastal kindlaks VISi järkjärgulise töölerakendamise eesmärgil, võtnud sealjuures seoses esimese kriteeriumiga arvesse näiteks viisa andmisest keeldumiste ja sisenemiskeeldude keskmist hulka igas asjaomases piirkonnas ning seoses kolmanda kriteeriumiga asjaolu, et teatavates piirkondades tuleks VISi tõhusaks rakendamiseks suurendada konsulaaresindusi või esindatust suurendada.

(9) Täiendavate piirkondade kindlaksmääramiseks tuleks hilisemas järgus võtta vastu uusi otsuseid, mis põhinevad asjaomase piirkonna kohta antud täiendatud ja ajakohastatud hinnangul ning võtavad arvesse asjaomaseid kriteeriume ja kogemusi, mis on saadud süsteemi rakendamisel ja käesolevas otsuses kindlaks määratud esimestes piirkondades.

⁽¹⁾ ELT L 218, 13.8.2008, lk 60.

- (10) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokoll artikli 2 kohaselt ei osalenud Taani määruse (EÜ) nr 767/2008 vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata. Võttes siiski arvesse, et määruses (EÜ) nr 767/2008 arendatakse edasi Schengeni *acquis*'d Euroopa Ühenduse asutamislepingu kolmanda osa IV jaotise alusel, teatas Taani 13. oktoobri 2008. aasta kirjaga ja kooskõlas nimetatud protokoll artikliga 5 Schengeni *acquis*' ülevõtmisest oma riigi õigusesse. Seega on käesolev otsus rahvusvahelise õiguse kohaselt Taani suhtes siduv.
- (11) Käesolev otsus kujutab endast Schengeni *acquis*' nende sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu 29. mai 2000. aasta otsusele 2000/365/EÜ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes⁽¹⁾. Seega ei ole käesolev otsus Ühendkuningriigi suhtes siduv ega kohaldata. Seetõttu ei tuleks käesolevat otsust Ühendkuningriigile adresseerida.
- (12) Käesolev otsus kujutab endast Schengeni *acquis*' nende sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsusele 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes⁽²⁾. Seega ei ole käesolev otsus Iirimaa suhtes siduv ega kohaldata. Seetõttu ei tuleks käesolevat otsust Iirimaaale adresseerida.
- (13) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev otsus Schengeni *acquis*' nende sätete edasiarendamist vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelisele lepingule viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises,⁽³⁾ mis kuuluvad nimetatud lepingu teatavaid rakenduseeskirju käsitleva nõukogu 17. mai 1999. aasta otsuse 1999/437/EÜ⁽⁴⁾ artikli 1 punktis B osutatud valdkonda.
- (14) Šveitsi puhul kujutab käesolev otsus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)⁽⁵⁾ tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis B osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuste 2008/146/EÜ⁽⁶⁾ ja 2008/149/JSK⁽⁷⁾ artikliga 3.
- (15) Liechtensteini puhul kujutab käesolev otsus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahel allkirjutatud protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis B osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuste 2008/261/EÜ⁽⁸⁾ ja 2008/262/EÜ⁽⁹⁾ artikliga 3.
- (16) Küprose puhul kujutab käesolev otsus endast Schengeni *acquis*'l põhinevaid või sellega muul viisil seotud sätteid 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2 tähenduses.
- (17) Bulgaaria ja Rumeenia puhul kujutab käesolev otsus Schengeni *acquis*'l põhinevaid või sellega muul viisil seotud sätteid 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 tähenduses.
- (18) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas Euroopas Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1987/2006 (mis käsitleb teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist) artikli 51 lõikega 1 loodud komitee seisukohaga⁽¹⁰⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Piirkonnad, kus alustatakse andmete kogumist ja viisainfosüsteemi (edaspidi „VIS”) edastamist vastavalt määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 48 lõike 1 punktile c ja lõikele 3, on järgmised:

⁽¹⁾ EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43.

⁽²⁾ EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20.

⁽³⁾ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

⁽⁴⁾ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31.

⁽⁵⁾ ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

⁽⁶⁾ ELT L 53, 27.2.2008, lk 1.

⁽⁷⁾ ELT L 53, 27.2.2008, lk 50.

⁽⁸⁾ ELT L 83, 26.3.2008, lk 3.

⁽⁹⁾ ELT L 83, 26.3.2008, lk 5.

⁽¹⁰⁾ ELT L 381, 28.12.2006, lk 4.

— esimene piirkond:

Alžeeria,

Egiptus,

Liibüa,

Mauritaania,

Maroko,

Tuneesia;

— teine piirkond:

Iisrael,

Jordaania,

Liibanon,

Süüria;

— kolmas piirkond:

Afganistan,

Bahrein,

Iraan,

Iraak,

Kuveit,

Omaan,

Katar,

Saudi Araabia,

Araabia Ühendemiraadid,

Jeemen.

Artikkel 2

Välispiiril asuvad piiripunktid, nagu need on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruses (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad),⁽¹⁾ moodustavad eraldi piirkonna. Välispiiridel esitatud viisataotluste puhul algab andmete kogumine ja VISi edastamine vastavalt määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 48 lõikele 3.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Belgia Kuningriigile, Bulgaaria Vabariigile, Tšehhi Vabariigile, Saksamaa Liitvabariigile, Eesti Vabariigile, Kreeka Vabariigile, Hispaania Kuningriigile, Prantsuse Vabariigile, Itaalia Vabariigile, Küprose Vabariigile, Läti Vabariigile, Leedu Vabariigile, Luksemburgi Suurhertsogiriigile, Ungari Vabariigile, Malta Vabariigile, Madalmaade Kuningriigile, Austria Vabariigile, Poola Vabariigile, Portugali Vabariigile, Rumeeniale, Sloveenia Vabariigile, Slovaki Vabariigile, Soome Vabariigile ja Rootsi Kuningriigile.

Brüssel, 30. november 2009

Komisjoni nimel
asepresident

Jacques BARROT

⁽¹⁾ ELT L 105, 13.4.2006, lk 1.

Tellimishinnad aastal 2010 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberkandjal + CD-ROMil aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt CD-ROMil	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) CD-ROMil, kaks väljaannet nädalas	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel CD-ROMil.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

CD-ROM asendatakse 2010. aasta jooksul DVDga.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

